A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (első tanács)

2013. május 17.*

„Verseny — Kartellek — A tengeri tömlők európai piaca — Az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke megsértését megállapító határozat — Árrögzítés, piacfelosztás és kereskedelmi szempontból érzékeny információk cseréje — A jogsértő magatartás betudhatósága — Bírságok — A 2006. évi bírságkiszabási iránymutatás — Jogos bizalom — A 10%-os felső határ — Enyhítő körülmények — Együttműködés”

A T-146/09. sz. ügyben,

a **Parker ITR Srl** (székhelye: Veniano [Olaszország]),

a **Parker-Hannifin Corp**. (székhelye: Mayfield Heights, Ohio [Amerikai Egyesült Államok], képviselik: B. Amory, F. Marchini Càmia és F. Amato ügyvédek)

felpereseknek

az **Európai Bizottság** (képviselik kezdetben: N. Khan, Bottka V. és S. Noë, később: Bottka V., S. Noë és R. Sauer, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

elsődlegesen az [EK 81. cikk] és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/39406 – „tengeri tömlők”-ügy) 2009. január 28-án hozott C(2009) 428 végleges bizottsági határozat annyiban történő részleges megsemmisítése iránti kérelem tárgyában, amennyiben e határozat a felpereseket érinti, másodlagosan pedig az említett határozattal velük szemben kiszabott bírság törlése vagy lényeges csökkentése iránti kérelem tárgyában,

A TÖRVÉNYSZÉK (első tanács),

tagjai: J. Azizi elnök, M. Prek és S. Frimodt Nielsen (előadó) bírák,

hivatalvezető: J. Weychert tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2012. április 27-i tárgyalásra,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: angol.

Ítéletet

A jogvita alapját képező tényállás

A kőolaj és földgáz továbbítására szolgáló tengeri tömlők ágazata

1 A tengeri tömlőket arra használják, hogy a finomított vagy a feldolgozott nyersolajat és az egyéb kőolajtermékeket a tengeri létesítményekről (így például a rendes körülmények között a nyílt tengeren lehorgonyzott, a tankhajók kikötési helyéül szolgáló bójákról, vagy az olyan úszó tartályrendszerekként üzemelő úszó kitermelő-, tároló- és átfejtőegységekről, amelyeket arra használnak, hogy a kőolajat vagy földgázt a szomszédos egységről kinyerjék, feldolgozzák és a tankhajóra való átszállításáig tárolják) tartályhajókra szállítsák, ezt követően pedig e termékeket e hajókról tengeri létesítményekre (például bójákra) vagy szárazföldi létesítményekre átfejtsék.

2 A tengeri tömlőket a tengeren, vagyis vízben vagy víz közelében, míg az ipari vagy földi tömlőket a szárazföldön használják.

3 Az egyes tengeritömlő-berendezések a megrendelők sajátos szükségletei szerint bizonyos számú szabványtömlőből, a két végükön összekapcsoló-elemeket tartalmazó különleges tömlőkből és olyan kiegészítő alkatrészekből állnak, mint a tolózárak, a szerkezet végén elhelyezkedő fogaskerék vagy akár az úszó felszerelés. A jelen esetben a „tengeri tömlők” kifejezés e kiegészítő alkatrészeket is magában foglalja.

4 A tengeri tömlőket kőolajipari társaságok, bójagyártók, kikötői terminálok, a kőolajipari ágazat és a kormányzatok használják, és azokat vagy új projektekre, vagy pedig csere céljából vásárolják meg.

5 Ami az új projekteket illeti, a tankhajó-terminálok vagy az egyéb végfelhasználók általában tervezőtársaságot vesznek igénybe (amelyet berendezésépítőnek, eredetitermék-gyártónak vagy alkatrész-gyártónak is neveznek) az olyan új kőolaj-elosztó létesítmények megépítéséhez vagy beszereléséhez, mint az egypontos lehorgonyzású kikötői berendezések vagy az úszó kitermelő-, tároló- és átfejtőegységek. Az ilyen projektekhez az alkatrészgyártó a tengeri tömlők teljes berendezését megvásárolja a gyártótól.

6 Miután a tengeri tömlőket beszerelték, az egyedi darabokat egy és hét év közötti időszakonként ki kell cserélni. A csere céljára szolgáló tengeri tömlők vásárlását (amely „tartalékalkatrészek ágazata” néven is ismert) gyakran közvetlenül a végfelhasználók bonyolítják. Ugyanakkor bizonyos esetekben e végfelhasználók a vásárlásaikat leányvállalatoknak vagy külső vállalkozásoknak adják alvállalkozásba, és azoknál központosítják. A csere céljából történő értékesítések a tengeri tömlők világpiacán belül nagyobb részt képviselnek, mint az új termékek értékesítései.

7 A tengeri tömlők iránti kereslet nagy részben a kőolajipari ágazat fejlődésétől, különösen pedig a fogyasztási helytől távol eső övezetekben történő kőolajtermeléstől függ. A kereslet az idők folyamán bővült. E kereslet ciklikus, bizonyos mértékben pedig a kőolaj árának alakulásához kapcsolódik. A kereslet a 60-as évek végén kezdett jelentőssé válni, a 70-es évek kezdetén pedig megnőtt, különösen, ami a Perzsa-öbölben, az Északi-tengeren és Észak-Afrikában található kőolajtermelő régiókból származó keresletet illeti. A 80-as évek folyamán a Dél-Amerikában működő, fejlődésben lévő nemzeti kőolajipari vállalkozásoktól származó kereslet növekedett. A 90-es évek végén a kereslet Nyugat-Afrika felé helyeződött át.

8 A tengeri tömlőket a gumiabroncs- vagy kaucsuktermelésükről ismert vállalkozások állítják elő, vagy azok valamelyik „spin-off”-cége. Az előállítás megrendelésre, a megrendelő szükségletei szerint történik. Mivel a tengeri tömlők iránti kereslet földrajzilag nagymértékben szerteoszlik, a legtöbb

tengeritömlő-gyártó jelentős számú ügynököt foglalkoztat, akik a konkrét piacok vonatkozásában általános marketingszolgáltatásokat nyújtanak, és nyilvánosan közzétett ajánlati felhívások keretében kínálják a termékeiket.

9 A tengeri tömlőkkel az egész világon kereskednek, a legfőbb gyártók pedig nemzetközi szinten gyakorolják tevékenységüket. A tengeri tömlőkre vonatkozó jogszabályi előírások országonként alapvetően nem térnek el, és jóllehet a műszaki követelmények a környezettől és a használati feltételektől függően eltérőek, ezt nem tekintik úgy, hogy akadályozná a tengeri tömlők egész világon történő értékesítését.

10 Végül a megtámadott határozatban figyelembe vett időszakban a kartell résztvevői Japánban, az Egyesült Királyságban, Olaszországban és Franciaországban előállított tengeri tömlőket értékesítettek az Európai Unió és az Európai Gazdasági Térség (EGT) különböző országaiban letelepedett végfelhasználók, valamint alkatrészgyártók részére. Jóllehet a legtöbb tengeritömlő-rendszer végső rendeltetési helye Európán kívüli régiókban van, a világ fő alkatrészgyártói közül néhány az Unió és az EGT különböző országaiban található.

A felperesek bemutatása

11 A két felperes egyike, a Parker-Hannifin Corp. tevékenységét a mozgatási és vezérlési rendszerek és technológiák gyártása képezi, megoldásokat kínálva a kereskedelmi, mozgóalkatrészi, nagyipari és repülőgép-ipari piacok széles körét érintő precíziós mechanika területén.

12 A Parker-Hannifin nyolc csoportból áll: űrrepülés, hidraulikai rendszerek, szűrőberendezések, éghajlati és ipari kontroll, folyadékrendszer-összekötők, vízhatlan tömítések, műszerekkel való ellátás és automatizálás/légtechnika. A folyadékrendszer-összekötők csoportja négy földrajzi régióra oszlik (Észak-Amerika, Dél-Amerika, az Unió és Ázsia). Az Unióban a folyadékrendszer-összekötők csoportja négy osztályból és egy operatív egységből áll. Az említett operatív egység termékeit a kőolaj és a tengeri földgáz világpiacán értékesítik.

13 A Parker-Hannifin a Parker-Hannifin International Corp. anyavállalata. Maga ez utóbbi társaság a Parker Italy Holding LLC anyavállalata. A Parker Italy Holding LLC tulajdonában áll a Parker Italy Holding Srl, amely a másik felperes, a Parker ITR Srl anyavállalata.

14 A Parker-Hannifin által az összes termék vonatkozásában a 2006-os üzleti év folyamán lebonyolított konszolidált üzleti forgalom elérte a 7410 millió eurót.

15 A Parker ITR ipari és hidraulikus tömlőket, továbbá a kőolaj és a földgáz továbbítására szolgáló tengeri tömlőket, valamint műszaki összetevőket állít elő és forgalmaz. Az üzleti forgalma 2006-ban [*bizalmas*] [1] euró volt. Székhelye az olaszországi Venianóban található.

16 A kőolaj és földgáz továbbítására szolgáló tengeri tömlőknek a Parker ITR-hez tartozó ágazatát 1966-ban hozta létre a Pirelli Treg SpA, a Pirelli csoporthoz tartozó társaság.

17 1990 decemberében a Pirelli Treg tengeri tömlők ágazatában gyakorolt tevékenységét átvette az ITR SpA, amely a Pirelli Treg és az Itala – a Pirelli csoport másik leányvállalata – egyesülésének eredményeként létrejött társaság. 1993-ban az ITR-t megszerezte a Saiag SpA.

18 Miután tárgyalásokat kezdett a Parker-Hannifinnel a többek között a tengeri tömlőkkel kapcsolatos tevékenységének esetleges eladásáról, az ITR 2001. június 27-én ITR Rubber Srl néven leányvállalatot hozott létre.

1 — A bizalmas adatok kihúzva.

19 E tekintetben pontosítani kell először is, hogy 2001. december 5-én a Parker-Hannifin Holding – a Parker csoporton belül az ITR kaucsuktömlő-ágazatának megvásárlása céljából újonnan létrehozott leányvállalat – és az ITR szerződést kötött egymással, amelynek értelmében a Parker-Hannifin Holding megszerezte az ITR Rubber részvényeinek 100%-át.

20 Másodszor, a szerződés preambulumának e) pontja szerinti rendelkezésekben az szerepel, hogy az ITR kaucsuktömlő-ágazatának az ITR Rubber részére történő átruházása a Parker-Hannifin Holding kérésére történik.

21 Harmadszor, a szerződés 3.1.3 pontja akként rendelkezik, hogy „a [Parker-Hannifin Holding] kötelezettsége […] az átruházás ITR általi teljesítésétől függ". Ez utóbbi „folyamatosan tájékoztatni fogja a [Parker-Hannifin Holdingot] az átruházási eljárás alakulásáról, továbbá […] egyeztetni fog [vele] az átruházás minden olyan fontos módosításáról […], amelyek [a jövőben] szükségesnek bizonyulnak, vagy amelyeket [a jövőben] célszerűnek ítélnek".

22 Negyedszer, a szerződés 7.1.2 pontja kimondja, hogy az ITR Rubber, amelyet „az átruházás céljából és [annak] időpontját megelőzően" hoztak létre, „nem folytatott kereskedelmi tevékenységet, nem nyújtott be számlákat, sem pedig más egyéb tevékenységet nem vállalt, mint amelyek az átruházás teljes körű lebonyolításához szükségesek voltak, az átruházás időpontja óta pedig a rendes üzleti tevékenységét folytatta, és semmilyen más tevékenységet nem gyakorolt".

23 2001. december 19-én az ITR átruházta az ITR Rubberre a kaucsuktömlő-ágazatát, ideértve a tengeri tömlők ágazatát is.

24 Az átruházás 2002. január 1-jén lépett hatályba.

25 2002. január 31-én az ITR Rubbert megszerezte a Parker-Hannifin Holding, néhány hónappal később pedig a nevét Parker ITR-re változtatták.

26 A Parker-Hannifin Holding, utóbb pedig a Parker Italy Holding Srl a Parker ITR-ben 100%-os részesedéssel rendelkezik.

A közigazgatási eljárás

27 Miközben az Egyesült Államok igazságügy-minisztériuma, valamint Japán és az Egyesült Királyság versenyhatóságai hasonló tények miatt vizsgálatot indítottak, 2006. december 20-án a [*bizalmas*] a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló bizottsági közleményben (HL 2006. C 298., 17. o.) (a továbbiakban: engedékenységi közlemény) meghatározott engedékenységi politikára hivatkozva, a tengeri tömlők piacán fennálló kartellt bejelentve mentesség iránti kérelmet nyújtott be az Európai Közösségek Bizottságához.

28 A Bizottság ekkor vizsgálatot indított az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikkének megsértése miatt, 2007. május 2-án pedig egy sor helyszíni vizsgálatot folytatott le a Parker ITR-nél, egyéb érintett gyártóknál, valamint a [*bizalmas]-nál* és W.-nél.

29 A Manuli Rubber Industries 2007. május 4-én, a Parker ITR 2007. július 17-én, a Bridgestone pedig 2007. december 7-én engedékenység iránti kérelmet nyújtott be a Bizottsághoz.

30 2008. április 28-án a Bizottság kifogásközlést fogadott el, amelyet 2008. április 29. és május 1-je között közölt a különböző érintett társaságokkal.

31 Az előírt határidőn belül e társaságok mindegyike válaszolt a kifogásközlésre, továbbá a [*bizalmas]/DOM*, a ContiTech AG és a Continental AG kivételével valamennyien kérték a meghallgatásukat, amelyre 2008. július 23-án került sor.

A megtámadott határozat

32 2009. január 28-án a Bizottság elfogadta az [EK 81. cikk] és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/39.406 – „tengeri tömlők”-ügy) a C(2009) 428 végleges határozatot (a továbbiakban: megtámadott határozat). A megtámadott határozatból lényegében kiderül, hogy:

– e határozatot a Bizottság tizenegy társasághoz, köztük a felperesekhez címezte;

– a határozattal érintett társaságok – néha eltérő módon – egységes és összetett jogsértésben vettek részt, amelynek célja a pályázati kiírások elosztása, az árak rögzítése, a kvóták rögzítése, az értékesítési feltételek megállapítása, a földrajzi piacok felosztása, valamint az árakra, az értékesítési mennyiségekre és a közbeszerzési pályázatokra vonatkozó érzékeny információk cseréje volt;

– a kartell legalább 1986. április 1-jén kezdetét vette (jóllehet valószínű, hogy már a 70-es évek elejére visszavezethető), és 2007. május 2-án ért véget;

– 1997. május 13-tól 1999. június 11-ig a kartell tevékenysége korlátozott volt, a tagjai között pedig súrlódások keletkeztek; a Bizottság szerint ugyanakkor ez nem eredményezte a jogsértés igazi megszakítását; a kartell szervezett felépítését ugyanis 1999 júniusától kezdve teljes körűen helyreállították, ugyanazon módszerek szerint és ugyanazon résztvevőkkel (a Manuli kivételével, amely a következő évben tért vissza teljes mértékben a kartellbe); következésképpen meg kell állapítani, hogy a gyártók egységes és folyamatos jogsértést követtek el, amely 1986. április 1-jétől 2007. május 2-ig terjedt, vagy legalábbis egységes és ismétlődő jogsértést, amennyiben mindezek ellenére meg kellene állapítani, hogy volt megszakítás; ugyanakkor az 1997. május 13-tól 1999. június 11-ig terjedő időszakot a Bizottság nem vette figyelembe a bírság számítása során, tekintettel az ezen időszakot érintő jogsértéssel kapcsolatos kevés bizonyítékra;

– a Bizottság a felperesek felelősségét az alábbi időszakok vonatkozásában állapította meg:

  – Parker ITR: 1986. április 1-jétől 2007. május 2-ig;

  – Parker-Hannifin: 2002. január 31-től 2007. május 2-ig;

– az 1/2003/EK rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapításáról szóló iránymutatásban (HL 2006. C 210., 2. o.; a továbbiakban: iránymutatás) meghatározott kritériumok alapján az egyes társaságokkal szemben kiszabni tervezett bírság alapösszegének meghatározása az alábbiak szerint történt:

  – a Bizottság az egyes társaságoknak a 2004 és 2006 közötti időszakra vonatkozó, világszintű éves értékesítéseinek átlagából indult ki, a Yokohama Rubber kivételével, amelynek tekintetében a 2003 és 2005 közötti időszakot vette alapul; e tekintetben a Bizottság az EGT-ben letelepedett vásárlók részére kiszámlázott értékesítéseket vette alapul;

  – a Bizottság az egyes vállalkozások releváns értékesítéseit akként határozta meg, hogy a világpiaci részesedésüket az iránymutatás 18. pontjának megfelelően az EGT-n belüli összesített értékesítésükre vetítette;

– a Bizottság a jogsértés súlyának meghatározása során ez utóbbi érték 25%-át vette alapul (az iránymutatásban említett 30% helyett);

– a Bizottság az így kapott értéket megszorozta az egyes társaságok jogsértésben való részvételének megfelelő évek számával;

– a Bizottság az iránymutatás 25. pontjának megfelelően, az elrettentés érdekében végül a releváns értékesítések 25%-ának megfelelő kiegészítő összeget is alkalmazott;

– a Bizottság ezt követően a Parker ITR-rel és egy másik társasággal szemben súlyosító körülményeket vett figyelembe, a kartell többi tagja vonatkozásában pedig elutasította bármilyen enyhítő körülmény figyelembevételét;

– a Bizottság végül az engedékenységi közlemény alapján két társasággal szemben csökkentette a bírságot, a Parker ITR és egy másik társaság által csökkentés iránt előterjesztett kérelmeket azonban elutasította.

33 A Parker ITR-t illetően a Bizottság megállapította, hogy az értékesítéseinek összege a [*bizalmas*]% mértékű világpiaci részesedése alapján elérte a [*bizalmas*] eurót, továbbá hogy a Parker ITR 19 éven és 5 napon át vett részt a jogsértésben, ami 19-es szorzótényezőt eredményezett, a Parker-Hannifin pedig 5 éven, 3 hónapon és 3 napon át, ami 5,5-es szorzótényezőt eredményezett, és az előző pontban kifejtett különböző tényezőket alkalmazva a Bizottság a bírság alapösszegét a Parker ITR esetében 19 700 000 euróban, a Parker-Hannifin esetében pedig 6 400 000 euróban állapította meg.

34 Ezek után a Bizottság a Parker ITR-rel és a Parker-Hannifinnel szemben figyelembe vett súlyosító körülményekre tekintettel az előbbivel szembeni bírság összegét 25 610 000 euróban állapította meg, amelynek megfizetéséért az utóbbi 8 320 000 euró erejéig egyetemlegesen felelős.

Az eljárás és a felek kérelmei

35 A felperesek a Törvényszék Hivatalához 2009. április 9-én benyújtott keresetlevéllel megindították a jelen keresetet.

36 Mivel az első tanács egyik tagja nem tudott részt venni az ügy elbírálásában, a Törvényszék elnöke a Törvényszék eljárási szabályzata 32. cikkének 3. §-a alapján a tanács létszámának kiegészítése érdekében másik bírót jelölt ki.

37 Az előadó bíró jelentése alapján a Törvényszék (első tanács) úgy döntött, megnyitja a szóbeli szakaszt, az eljárási szabályzat 64. cikke szerinti pervezető intézkedések keretében pedig felhívta a feleket bizonyos dokumentumok benyújtására, valamint írásbeli kérdéseket intézett hozzájuk. A felek eleget tettek e felhívásnak.

38 2012. március 12-i levelükben a felperesek pervezető intézkedés iránti kérelmet terjesztettek elő, amely újabb dokumentumok benyújtására irányult.

39 A Törvényszék a 2012. április 27-i tárgyaláson meghallgatta a felek szóbeli előadásait és az általa feltett szóbeli kérdésekre adott válaszaikat.

40 A felperesek ez alkalommal elálltak a pervezető intézkedések iránti kérelmüktől.

41 A felperesek azt kérik, hogy a Törvényszék:

– semmisítse meg a megtámadott határozatot, amennyiben az a Parker ITR-t 1986. április 1-jétől 2006. június 9-ig, a Parker-Hannifint pedig 2002. január 31-től 2006. június 9-ig felelősnek nyilvánítja;

– lényegesen csökkentse a felperesekkel szemben kiszabott bírságot;

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

42 A Bizottság azt kéri, hogy a Törvényszék:

– utasítsa el a keresetet;

– a felpereseket kötelezze a költségek viselésére.

A jogkérdésről

A megsemmisítés iránti kérelmekről

43 A kereset alátámasztása érdekében a felperesek kilenc jogalapot terjesztenek elő.

44 Az első jogalap keretében a felperesek azt állítják, hogy a Bizottság azáltal, hogy a jogsértésért való felelősséget tévesen a 2002. január 1-jét megelőző időszak vonatkozásában is betudta a Parker ITR-nek, megsértette a személyes felelősség elvét, továbbá rosszhiszeműen folytatta le az eljárást, valamint megsértette a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét és az indokolási kötelezettséget.

45 A második jogalap azon alapul, hogy a Bizottság tévesen a felpereseknek tudta be a jogsértésért való, a vállalkozáson belül a tengeri tömlők ágazatát vezető P. jogellenes magatartásához kapcsolódó felelősséget.

46 A harmadik jogalapban a felperesek azt állítják, hogy a Bizottság tévesen állapította meg, hogy a Parker-Hannifin a Parker ITR-rel egyetemlegesen felel a jogsértésért.

47 A negyedik jogalap azon alapul, hogy az 1999. június 11-ét megelőző időszak vonatkozásában a Parker ITR-rel szembeni bírságkiszabás sérti az [EK 81. cikkben] és [az EK 82. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) 25. cikkének (2) bekezdését és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét, továbbá nincs megindokolva.

48 Az ötödik jogalap keretében a felperesek előadják, hogy a Bizottság tévesen növelte a bírság összegét azzal az indokkal, hogy a Parker ITR vezető szerepet játszott.

49 A hatodik jogalap a személyes felelősség elvének és az indokolási kötelezettségnek azzal kapcsolatos megsértésén alapul, hogy a Bizottság a Parker-Hannifinnel szemben kiszabott bírságot a Parker ITR-rel szemben megállapított vezetői szerep alapján növelte.

50 A hetedik jogalapban a felperesek azt állítják, hogy a Bizottság megsértette a bizalomvédelem elvét azáltal, hogy a bírság megállapítása során téves módszert alkalmazott az értékesítések összegének kiszámításához.

51 A nyolcadik jogalap az üzleti forgalom 10%-ában meghatározott felső határ számítása során az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének, a személyes felelősség elvének, valamint az indokolási kötelezettségnek a megsértésén alapul.

52 Végül a kilencedik jogalap a bizalomvédelem és az indokolási kötelezettség azáltal történő megsértésén alapul, hogy a Bizottság megtagadta a bírság együttműködés címén történő csökkentését.

53 Egymás után meg kell vizsgálni az első, a negyedik, az ötödik, a hatodik, a második, a harmadik, a hetedik, a nyolcadik és a kilencedik jogalapot.

Az első, a 2002. január 1-jét megelőző időszak vonatkozásában a jogsértésért való felelősség Parker ITR-nek való téves betudására alapított jogalapról

A megtámadott határozat

54 A megtámadott határozat (327)–(329) és (366)–(373) preambulumbekezdéséből lényegében kitűnik, hogy a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a gazdasági folytonosság elvét alkalmazva a Parker ITR – korábban ITR Rubber – felelősségét az 1986-tól kezdve elkövetett jogsértés egésze vonatkozásában meg kell állapítani a Saiag-csoporton belül lefolytatott belső szerkezetátalakítás és az ITR kaucsuktömlő-ágazatának az ITR Rubberre történő átruházása, majd e leányvállalatnak a Parker-Hannifin részére történő átruházása következtében, és el kell utasítani az e vállalkozások által a közigazgatási eljárás során a személyes felelősség elvére vonatkozóan előadott érvelést.

55 A Bizottság azt is kifejtette, hogy annak a ténynek, hogy egy olyan másik ügy keretében, amely szintén valamely csoport belső szerkezetátalakítására vonatkozott, a Bizottság esetleg nem ugyanúgy támaszkodott az ítélkezési gyakorlatra, nincs jelentősége, továbbá e tény nem akadályozza meg őt abban, hogy a jelen ügyben az eltérő körülmények összességét figyelembe véve eltérő megoldást találjon.

A felek érvei

56 A felperesek által előterjesztett első jogalap három részből áll.

57 Jogalapjuk első részének alátámasztása érdekében a felperesek lényegében azt állítják, hogy a Parker ITR nem tehető felelőssé a 2002. január 1-jét megelőző időszak vonatkozásában, mivel szerintük az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a jogsértésért annak a jogi személynek kell felelnie, amely a jogsértés elkövetésének időpontjában a vállalkozást irányította, még akkor is, ha a jogsértést megállapító határozat elfogadásának napján a vállalkozás működtetése más személy felelőssége alá tartozott. Márpedig a Parker ITR csak 2002. január 31-től kezdve vált azon aktív eszközök tulajdonosává, amelyek hozzájárultak a jogsértéshez.

58 A felperesek szerint a Bizottság tévedett, amikor az ITR aktív eszközeinek az ITR Rubberre történő átruházását a vállalkozás belső szerkezetátalakítása olyan típusának tekintette, amely igazolja a gazdasági jogutódlás elméletének alkalmazását, következésképpen pedig a személyes felelősség elvétől való eltérést.

59 A felperesek kifejtik, hogy a közelmúltbeli ítélkezési gyakorlat megerősíti, hogy az aktív eszközök csoporton belüli átruházása esetén a gazdasági jogutódlás elmélete csak akkor alkalmazható, ha az átvevő jogalany és az átruházó jogalany közötti szerkezeti kapcsolatok még a jogsértést megállapító bizottsági határozat meghozatalának időpontjában is fennállnak.

60 Márpedig a felperesek szerint az ITR Rubber a létrehozatalának időpontja, vagyis 2001. június 27. és 2002. január 1-je között nem gyakorolt semmilyen gazdasági tevékenységet. Olyan jogalanyról volt szó, amelyet kizárólag azért hoztak létre, hogy lebonyolítsák a kaucsukágazat Parker-Hannifin részére történő átruházását. E cél a felperesek szerint világosan kitűnik az ITR és a Parker-Hannifin által aláírt megállapodás 7.1.2 pontjából.

61 Az első jogalap második része az eljárás rosszhiszemű lefolytatásán alapul.

62 A felperesek lényegében azt állítják, hogy a Bizottság a 2002. január 1-jét megelőző időszak vonatkozásában csak azért állapította meg a Parker ITR felelősségét, hogy megkerülje az 1/2003 rendelet 25. cikkét, amely olyan elévülési határidőket állapít meg, amelyeknek az alkalmazása megakadályozta volna az ITRSpa és a Pirelli szankcionálását, ez pedig így az eljárás rosszhiszemű lefolytatásának minősül.

63 Az első jogalap harmadik része a hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének és az indokolási kötelezettségnek a megsértésén alapul.

64 Érvelésük alátámasztása érdekében a felperesek lényegében azt állítják, hogy a Bizottság a kifogásközlésben azonos módon alkalmazta a gazdasági folytonosság elméletét a felperesek, valamint a Dunlop Oil & Marine Ltd vonatkozásában, amely nagyon hasonló helyzetben volt. A megtámadott határozatban viszont kizárólag a Dunlop Oil & Marine Ltd vonatkozásában vetette el a gazdasági folytonosság elméletét, a felperesek vonatkozásában nem, és tette ezt anélkül, hogy bármilyen magyarázattal szolgált volna, miközben mindkét esetben a vásárló megszerezte az eladó aktív eszközeit, vagyis a tengeri tömlőkhöz kapcsolódó tevékenységeket.

65 A felperesek ezenkívül előadják, hogy azáltal, hogy a 2002. január 1-jét megelőző időszak vonatkozásában is elmarasztalta őket, a Bizottság először is eltért a korábbi gyakorlatától, anélkül hogy e tekintetben logikus magyarázattal szolgált volna, másodszor elmulasztott válaszolni azokra az érvekre, amelyeket a felperesek a kifogásközlésre adott válaszként adtak elő, harmadszor pedig nem magyarázta meg a felperesekkel és a Dunlop Oil & Marine Ltd-vel szemben alkalmazott eltérő bánásmódot.

66 A Bizottság vitatja ezt az érvelést.

67 Először is a Bizottság lényegében azt állítja, hogy a jelen esetben nem kellett alkalmazni az egyéni felelősség elvét, mivel ugyanazon a csoporton belüli gazdasági jogutódlásra került sor (a megtámadott határozat (370)–(373) preambulumbekezdése). A Bizottság szerint az ítélkezési gyakorlat az aktív eszközök átruházásának következményeit megkülönbözteti a jogalanyok átruházásától, megállapítva, hogy ha csak a jogsértéssel érintett aktív eszközöket ruházzák át, a felelősség ezen aktív eszközökkel együtt kizárólag abban a kivételes esetben száll át, ha az a jogi személy, amely ezen aktív eszközökkel rendelkezett, jogilag megszűnt létezni, vagy minden gazdasági tevékenységét beszüntette. Ezzel szemben, ha a jogsértő magatartásért felelős jogalanyt értékesítik, ugyanez a jogalany továbbra is felelős marad a múltban elkövetett jogsértéseiért (a Bíróság C-279/98. P. sz., Cascades kontra Bizottság ügyben 2000. december 16-án hozott ítélete [EBHT 2000., I-9693. o.]).

68 A Bizottság véleménye szerint ezenkívül az ítélkezési gyakorlatból (a Bíróság C-280/06. sz., ETI és társai ügyben 2007. december 11-én hozott ítélete [EBHT 2007., I-10893. o.]) következik, hogy a gazdasági jogutódlás az aktív eszközök átruházásának időpontjában fennálló körülményektől függ, továbbá hogy az említett gazdasági jogutódlást nem érinti valamely leányvállalat új vállalkozás részére történő utólagos értékesítése. Magukat a leányvállalat ezen utólagos értékesítésének a felelősségre gyakorolt következményeit a vállalkozás szétválásával kapcsolatos ítélkezési gyakorlat szabályozza. A Bizottság szerint a jogsértésért felelős vállalkozás megszűnésének következménye nem az, hogy megszűnik azon különböző jogalanyok felelőssége, amelyek korábban a gazdasági egységet képezték. Épp ellenkezőleg, e jogalanyok továbbra is egyetemlegesen felelőssé tehetők, még akkor is, ha közülük néhányan a jogsértést megállapító határozat elfogadásának időpontjában már új csoporthoz tartoznak.

69 A jelen esetben a Bizottság szerint a gazdasági folytonosság kritériumára tekintettel egyedül az ITR aktív eszközeinek az ITR Rubber részére történő átruházása releváns, amely társaságok között – mint az mindenesetre bizonyítást nyert – a Saiag-csoporthoz való tartozásuk idején szerkezeti és gazdasági kapcsolatok álltak fenn, amennyiben az ITR teljes felelősségét átruházták a leányvállalatára, az ITR Rubberre, ideértve az annak létrehozását megelőző időszakra vonatkozó felelősséget is.

70 Továbbá e felelősség a Bizottság szerint az ITR Rubber jogi személyhez kapcsolódik, amikor pedig e jogi személy a Parker-Hannifin részére történő átruházását követően Parker ITR-ré alakult át, továbbra is felelős maradt az ITR Rubber korábbi anyavállalatának múltbeli jogsértéséért azon ítélkezési gyakorlat alapján, amely szerint valamely jogalany felelőssé tehető az azon vállalkozás által elkövetett jogsértésért, amelyhez e jogalany tartozott.

71 A Bizottság kifejti, hogy az ITR Rubbernek a Parker-Hannifin részére történő értékesítését illetően nem lehet szó az aktív eszközök nem kapcsolt vállalkozás részére történő értékesítéséről, mivel az értékesítés nem csupán aktív eszközökre vonatkozott, hanem olyan létező jogalanyra is, amely magával hozta a felelősségét.

72 A vitatott aktív eszközöknek a Saiag-csoporton belüli, az ITR-től az ITR Rubber részére történő értékesítését, valamint ez utóbbinak egy új csoport, vagyis a Parker-Hannifin csoport részére történő utólagos értékesítését így elkülönült eseményekként kell kezelni, mivel az ITR Rubber értékesítése nem teheti meg nem történtté az ezt megelőző gazdasági jogutódlást.

73 Ezenkívül a Bizottság szerint a ténybeli helyzet mérlegelése és annak meghatározása szempontjából, hogy az aktív eszközök átruházására valamely csoporton belül vagy független vállalkozások között került-e sor, egyedül az az időpont releváns, amelyben a tulajdonképpeni átruházás megtörtént. A jogsértést megállapító határozat meghozatalának időpontja csak annak megállapítása szempontjából jön szóba, hogy a jogsértésért felelős vállalkozás azóta szétvált-e.

74 A Bizottság másfelől úgy véli, hogy a gazdasági jogutódlás megállapítása szempontjából irreleváns, hogy meddig tart az az időszak, amelynek során e jogutódlást követően fennmaradnak a szerkezeti kapcsolatok; így az értékesített leányvállalat a korábbi gazdasági egységéből fennmaradó jogalanyokkal mindig egyetemlegesen felelőssé tehető a jogsértésért e jogsértésnek a leányvállalat értékesítéséig terjedő időszaka vonatkozásában.

75 Másfelől a Bizottság nem ért egyet azzal az elemzéssel, amelyet a felperesek a Törvényszék T-161/05. sz., Hoechst kontra Bizottság ügyben 2009. szeptember 30-án hozott ítéletével (EBHT 2009., II-3555. o.) kapcsolatban levezetnek, és lényegében úgy véli, hogy ezen ügy tényállása nem hasonlítható össze a jelen üggyel.

76 A Bizottság ezenkívül azt állítja, hogy az ITR Rubbert az anyavállalata, vagyis az ITR, valamint a Saiag-csoport vezető társasága hozta létre, és a Parker-Hannifin részére történő értékesítéséig ezek rendelkeztek annak 100%-os tulajdonával. A Bizottság szerint az, hogy az ITR Rubber hat hónapon át (2001. június 27-től 2002. január 1-jéig) csak gyenge gazdasági tevékenységet végzett, megerősíti azt az állítást, hogy e leányvállalat az anyavállalata által neki szánt gazdasági szerepet töltötte be, és nem járhatott el önállóan, anélkül hogy e mérlegelést kétségbe vonhatná az, ami 2002. január 1-je, vagyis az ITR aktív eszközeinek az ITR Rubber részére történő átruházása hatályossá válásának időpontja, valamint 2002. január 31., vagyis azon időpont között történhetett, amikor a Parker-Hannifin az ITR Rubber valamennyi részvényét megszerezte.

77 A Bizottság e tekintetben kiemeli, hogy az ITR-rel szemben az ITR Rubber feletti befolyás gyakorlását illetően előírt szerződéses tilalom az aktív eszközök átruházását követően, 2002. január 1-jétől kezdve volt alkalmazandó, továbbá hogy ez azt jelenti, hogy az értékesítést érvényesítő megállapodás nem lehetett akadálya annak, hogy az átruházás időpontjában gazdasági egység álljon fenn.

78 A Bizottság végül azt állítja, hogy a társaságok csoportján belüli átruházásokra rendes körülmények között az egyetlen anyavállalat által irányított több jogalany között kerül sor, ez esetben pedig általában az anyavállalat felelősségét állapítják meg, amennyiben meghatározó befolyást gyakorolt a leányvállalatai felett. Így a csoporton belüli gazdasági jogutódlás a Bizottság szerint lehetővé teszi számára, hogy a gazdasági jogutód leányvállalattal szemben eljárjon, még akkor is, ha az említett leányvállalat már nem áll a korábbi anyavállalat irányítása alatt. A Bizottság szerint e lehetőség a versenyjog alkalmazása szempontjából hasznosnak bizonyul, amennyiben a korábbi anyavállalat már nem létezik, vagy olyan más okokból nem lehet eljárni vele szemben, mint a jelen esetben az, hogy a jogsértés az ITR és a Saiag vonatkozásában elévült.

79 Másodszor, a Bizottság úgy véli, hogy az ítélkezési gyakorlat olyan mérlegelési mozgásteret biztosít számára, amely mind a gazdasági jogutódlás esetén, mind általánosabban az anyavállalatokat és leányvállalataikat illetően lehetővé teszi hogy megválassza, kihez címezze a jogsértést megállapító határozatát; következésképpen dönthetett úgy, hogy a megtámadott határozatot kizárólag a gazdasági jogutódhoz, vagyis a Parker ITR-hez, nem pedig a még mindig létező jogelődhöz, vagyis az ITR-hez és/vagy a Saiaghoz címezi.

80 Az első jogalap második részére adott válaszként a Bizottság vitatja a felperesek azon állításait, melyek szerint ő rosszhiszeműen folytatta volna le az eljárást. A Bizottság kifejti, hogy még ha annak, hogy a megtámadott határozatot a Parker ITR-hez is címezte, az is volt az egyik oka, hogy az ITR-rel vagy a Saiaggal szembeni bármilyen szankció alkalmazását kizárta az elévülés, e megközelítés igazolt, mivel szerinte ugyanazok az aktív eszközök, sőt ugyanaz a vállalkozás, tovább folytatták a jogsértést.

81 Az első jogalap harmadik részét illetően a Bizottság lényegében többek között azt állítja, hogy a kifogásközlés a Dunlop Oil & Marine Ltd vonatkozásában pontatlan tényeken alapult. A Bizottság szerint ugyanis a Dunlop Oil & Marine Ltd-t az Unipoly Ltd, vagyis a jogsértéssel érintett aktív eszközök új tulajdonosa hozta létre, nem pedig ezen aktív eszközök vásárlója, vagyis a [*bizalmas*], ami e vállalkozás helyzetét megkülönbözteti a felperesek helyzetétől, akiknek esetében valójában egy jogalany értékesítésére, nem pedig csupán aktív eszközök értékesítésére került sor.

82 Az indokolási kötelezettség megsértésére alapított kifogást illetően a Bizottság lényegében úgy véli, hogy az e jogalap alátámasztása érdekében előadott többi kifogás egyszerű átfogalmazásáról van szó.

A Törvényszék álláspontja

83 Emlékeztetni kell arra, hogy az uniós versenyjog a vállalkozások tevékenységeire vonatkozik (a Bíróság C-204/00. P., C-205/00. P., C-211/00. P., C-213/00. P, C-217/00. P. és C-219/00. P. sz., Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. január 7-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-123. o.] 59. pontja).

84 A vállalkozás versenyjogi értelemben vett fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az gazdasági egységet jelent – vagyis meghatározott, hosszú távú gazdasági célt követő személyi, materiális és immateriális összetevők egységes szervezetét –, még akkor is, ha jogi szempontból e gazdasági egység több természetes vagy jogi személyből áll (lásd ebben az értelemben a Bíróság 170/83. sz. Hydroterm-ügyben 1984. július 12-én hozott ítéletének [EBHT 1984., 2999. o.;] 11. pontját; a Törvényszék T-66/99. sz., Minoan Lines kontra Bizottság ügyben 2003. december 11-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-5515. o.] 122. pontját, valamint a T-325/01. sz., DaimlerChrysler kontra Bizottság ügyben 2005. szeptember 15-én hozott ítéletének [EBHT 2005., II-3319. o.] 85. pontját).

85 Másfelől a személyes felelősség elve értelmében valamely büntetendő cselekményt csak annak lehet felróni, aki azt elkövette. Ezenkívül a büntetések egyéniesítésének elve értelmében a büntetést csak a bűnösre lehet kiszabni, más személyre nem. Ezek az elvek, amelyek a szankciókat előíró jog alapvető garanciái, következésképpen kizárják az olyan természetes személy vagy jogi személy felelősségre

vonását, aki a jogsértésnek nem volt elkövetője (lásd ebben az értelemben Cosmas főtanácsnoknak a C-49/92. P. sz., Bizottság kontra Anic Partecipazioni ügyre vonatkozó indítványának [a Bíróság 1999. július 8-án hozott ítélete, EBHT 1999., I-4130. o.] 74. pontját; Colomer főtanácsnoknak a fenti 83. pontban hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekre vonatkozó indítványának [EBHT 2004., I-133. o.] 63. és 64. pontját, valamint Bot főtanácsnoknak a C-201/09. P. és C-16/09. P. sz., ArcelorMittal Luxembourg kontra Bizottság és Bizottság kontra ArcelorMittal Luxembourg egyesített ügyekre vonatkozó indítványának [a Bíróság 2011. március 29-én hozott ítélete, EBHT 2011., I-2239. o.] 181. pontját, valamint a C-352/09. P. sz., ThyssenKrupp Nirosta kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványának [a Bíróság 2011. március 29-én hozott ítélete, EBHT 2011., I-2359. o.] 162. pontját).

86 Az állandó ítélkezési gyakorlat alapján ezek az elvek az uniós versenyjogra is alkalmazandók. A Bíróság ugyanis megállapította, hogy a szóban forgó jogsértés jellegére, valamint az amiatt kiszabott szankciók jellegére és súlyának fokára tekintettel a versenyjogi szabályok megsértése miatti felelősség személyes természetű (a fenti 85. pontban hivatkozott Bizottság kontra Anic Partecipazioni ügyben hozott ítélet 78. pontja, valamint a C-97/08. sz., Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben 2009. szeptember 10-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-8237. o.] 77. pontja).

87 Következésképpen a jogsértésért való felelősség főszabály szerint a kérdéses vállalkozást a jogsértés elkövetésének időpontjában irányító természetes vagy jogi személyt terheli, még akkor is, ha a jogsértést megállapító határozat elfogadása napján a vállalkozás működtetése már nem az ő felelőssége alá tartozik (lásd a fenti 85. pontban hivatkozott ThyssenKrupp Nirosta kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 143. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

88 Így a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a kérdéses vállalkozást a jogsértés elkövetésének időpontjában irányító természetes vagy jogi személynek felelnie kell a vállalkozás – vagy az azt alkotó jogalanyok – jogsértő magatartásáért, még akkor is, ha a jogsértés elkövetéséhez hozzájáruló anyagi és emberi tényezőket a jogsértés időszaka után valamely harmadik személy átvette (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-297/98. P. sz., SCA Holding kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítéletének [EBHT 2000., I-10101. o.] 25. és 27. pontját).

89 Ugyanakkor az olyan természetes vagy jogi személlyel szemben, aki a jogsértésnek nem elkövetője, e jogsértésért szankció alkalmazható, amennyiben a jogsértést elkövető természetes vagy jogi személy jogilag vagy gazdaságilag megszűnt létezni (lásd ebben az értelemben a fenti 68. pontban hivatkozott ETI és társai ügyben hozott ítélet 40. pontját, valamint a fenti 85. pontban hivatkozott ThyssenKrupp Nirosta kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 144. pontját), annak megelőzése érdekében, hogy valamely vállalkozás egyszerűen azáltal elkerülhesse a szankciókat, hogy a személyazonossága szerkezetátalakítások, átruházások vagy egyéb jogi vagy szervezeti változások következtében módosult (lásd ebben az értelemben a fenti 68. pontban hivatkozott ETI és társai ügyben hozott ítélet 41. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). A gazdasági folytonosság kritériumáról van szó.

90 Így az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy valamely vállalkozás jogi formájának és nevének változása nem jár azzal a következménnyel, hogy új, a jogelődjének versenyellenes magatartásai miatti felelősség alól mentesített vállalkozás keletkezik, amennyiben a két vállalkozás között gazdasági szempontból azonosság áll fenn (a Bíróság 29/83. sz., Compagnie royale asturienne des mines és Rheinzink kontra Bizottság ügyben 1984. március 28-án hozott ítélete [EBHT 1984., 1679. o.], a fenti 83. pontban hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 356–359. pontja, valamint a fenti 68. pontban hivatkozott ETI és társai ügyben hozott ítélet 42. pontja).

91 Ezenkívül az, hogy valamely jogi személy továbbra is létezik mint jogalany, nem zárja ki azt, hogy az uniós versenyjog tekintetében e jogi személy bizonyos tevékenységeinek valamely más jogi személy részére történő átadása következhessen be, és az utóbbi váljon felelőssé az előbbi által elkövetett

cselekményekért (a fenti 83. pontban hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 356–359. pontja, valamint a fenti 68. pontban hivatkozott ETI és társai ügyben hozott ítélet 48. pontja; a Törvényszék T-43/02. sz., Jungbunzlauer kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 27-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-3435. o.] 132. pontja).

92 A szankció ilyen alkalmazása ugyanis megengedett, ha e jogi személyek ugyanazon személy irányítása alá tartoztak, és figyelembe véve az őket gazdasági és szervezeti téren összekötő szoros kapcsolatokat, lényegében ugyanazokat a kereskedelmi irányelveket alkalmazták (a fenti 83. pontban hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 356–359. pontja, valamint a fenti 68. pontban hivatkozott ETI és társai ügyben hozott ítélet 49. pontja).

93 Ezzel szemben a Bíróság megállapította, hogy két olyan létező és működő vállalkozás esetében, amelyek közül az egyik a tevékenységeinek bizonyos részét átruházta a másikra, és amelyek között nem voltak szerkezeti kapcsolatok, gazdasági folytonosság csak akkor állhat fenn, ha a vállalkozás működtetéséért felelős jogi személy a jogsértés elkövetése után jogilag megszűnt létezni (lásd ebben az értelemben a fenti 85. pontban hivatkozott Bizottság kontra Anic Partecipazioni ügyben hozott ítélet 145. pontját, valamint a fenti 83. pontban hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 359. pontját).

94 A gazdasági folytonosság kritériuma tehát az ítélkezési gyakorlat által szigorúan meghatározott, kivételes körülmények között lehetővé teszi a jogsértés elkövetője személyes felelőssége elvének hatékony érvényesülését, és az olyan jogi személy szankcionálását, amely kétségkívül nem azonos az említett jogsértés elkövetőjével, viszont szerkezeti kapcsolatban áll vele.

95 A gazdasági folytonosság kritériuma alapján tehát a Bizottság a jogsértés elkövetőjétől eltérő jogi személyt minden olyan jogi konstrukció ellenére szankcionálhatja, amely arra irányul, hogy ugyanazon vállalkozáson belül mesterségesen akadályt állítson a versenyjog olyan megsértéseinek szankcionálása elé, amelyeket az e vállalkozást alkotó egy vagy több jogi személy követett el.

96 A gazdasági folytonosság fogalmának ugyanakkor nem célja, hogy lehetővé tegye az olyan vállalkozás jogsértésért való felelősségre vonását, amely nem azonos azzal a vállalkozással, amely – adott esetben az őt alkotó jogi személyeken keresztül – az említett jogsértést elkövette (lásd ebben az értelemben a fenti 85. pontban hivatkozott ThyssenKrupp Nirosta kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 145. pontját), hacsak maga e két vállalkozás között nem állnak fenn olyan szerkezeti kapcsolatok, amelyek gazdasági és szervezeti szempontból egyesítik őket (lásd ebben az értelemben a fenti 83. pontban hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 359. pontját, valamint a fenti 68. pontban hivatkozott ETI és társai ügyben hozott ítélet 49. pontját), illetve a jogsértést elkövető jogi személyt rosszhiszeműen, vagyis nem piaci feltételek mellett át nem ruházták valamely harmadik személyre azzal a szándékkal, hogy elkerüljék a kartelljogi szankciókat (Kokott főtanácsnoknak az ETI és társai ügyre vonatkozó indítványának [hivatkozás az ítéletre a fenti 68. pontban; EBHT 2007., I-10896. o.] 82. és 83. pontja).

97 Ezzel szemben az a vállalkozás, amely a jogsértést elkövető jogi személyt piaci feltételek mellett olyan harmadik személyre ruházta át, amellyel nem áll semmilyen szerkezeti kapcsolatban, a személyes felelősség elve alapján az átruházást megelőző jogsértési időszak vonatkozásában – az elévülés szabályait szem előtt tartva – továbbra is szankcionálható, még annak ellenére is, hogy a tevékenységeit már nem abban a kereskedelmi ágazatban végzi, amelyet az említett jogsértés érintett.

98 Más szavakkal, amennyiben egyes jogi szabályok – mint például az elévüléssel kapcsolatos rendelkezések – kizárják a vállalkozásnak a versenyjog megsértéséért történő szankcionálását, vagy amennyiben a jogsértést elkövető jogi személyt független harmadik személyre átruházó vállalkozás megszűnt, a gazdasági folytonosság kritériumának nem célja, hogy lehetővé tegye egy másik vállalkozás felkutatását és visszamenőleges felelősségre vonását olyan tényállás alapján, amelyet az előbbi követett el, kivéve ha e két vállalkozás között olyan szerkezeti kapcsolatok állnak fenn, amelyek gazdasági és

szervezeti szempontból egyesítik őket (lásd ebben az értelemben Colomer főtanácsnoknak a fenti 83. pontban hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekre vonatkozó indítványának 72. pontját), illetve ha a jogsértést elkövető jogi személyt rosszhiszeműen ruházták át (lásd a fenti 96. pontot).

99 E tekintetben közömbös, hogy a harmadik személyre történő átruházás aktív eszközökre vagy valamely jogi személyre vonatkozik-e, a Bizottság által erre vonatkozóan levezetett okfejtést el kell utasítani.

100 Megállapítást nyert ugyanis, hogy a személyes felelősség elvét nem vonta kétségbe a gazdasági folytonosság kritériuma olyan esetben, amikor a vállalkozás a kartellel érintett tevékenységeinek egy részét az ennek érdekében létrehozott leányvállalat átruházása útján független harmadik személyre ruházta át, és nem álltak fenn szerkezeti kapcsolatok a korábbi és az új üzemeltető között, ami igazolta az átruházó vállalkozásnak az átruházást megelőző jogsértési időszak, az átvevő vállalkozásnak pedig az azt követő jogsértési időszak vonatkozásában történő szankcionálását (lásd ebben az értelemben a fenti 75. pontban hivatkozott Hoechst kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 28. és 61. pontját).

101 A fentiekből következik az is, hogy a személyes felelősség elve alapján az átruházott jogi személy a létrehozatalának időpontjától kezdve szankcionálható azon jogsértési időszak vonatkozásában, amelynek során ő maga is részt vett a jogsértésben (lásd ebben az értelemben a fenti 75. pontban hivatkozott Hoechst kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 28., 61., 66. és 67. pontját), ezen időponttól kezdve ugyanis egyénileg felelősségre vonható e jogsértésért (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-125/07. P., C-133/07 P., C-135/07 P. és C-137/07. P. sz., Erste Group Bank és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2009. szeptember 24-én hozott ítéletének [EBHT 2009., I-8681. o.] 81. és 82. pontját).

102 Hozzá kell tenni, hogy utólagos visszaesés esetén a szankció hatékonysága szempontjából ártalmas lehetne, ha elmulasztanánk az átruházó vállalkozás által elkövetett jogsértés fennállását megállapítani, adott esetben pedig e vállalkozást szankcionálni.

103 A jelen ügyben mindenekelőtt az alábbi tényekre kell emlékeztetni.

104 Egyrészt, a kőolaj és földgáz továbbítására szolgáló tengeri tömlők ágazatát – amely ma a Parker ITR-hez tartozik – 1996-ban a Pirelli Treg hozta létre, amelynek a tevékenységeit 1990-ben átvette az ITR, amelyet 1993-ban megszerzett a Saiag.

105 Másrészt a Saiag 2001. június 27-én létrehozta az ITR Rubber leányvállalatot, miután a tengeri tömlőkkel kapcsolatos tevékenységének esetleges értékesítéséről tárgyalásokat kezdett a Parker-Hannifinnel, amelyre 2001. december 19-én átruházta a kaucsuktömlő-ágazatát, ideértve a tengeri tömlők ágazatát is.

106 A kaucsuktömlő-ágazat ITR Rubber részére történő átruházása 2002. január 1-jén vált hatályossá, 2002. január 31-én pedig az ITR Rubber leányvállalatot – amelynek nevét néhány hónappal később Parker ITR-re változtatták – megszerezte a Parker-Hannifin.

107 Továbbá a megtámadott határozat (370) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy 1990 decemberétől 2001. június 27-ig, vagyis az ITR Rubber Saiag általi létrehozatalának időpontjáig az ITR vett részt a kartellben, vagyis ő követte el az e határozatban szankcionált jogsértést.

108 Másfelől nem vitatott, hogy az ITR továbbra is gyakorolta a Saiag kaucsuktömlőkkel, különösen pedig a tengeri tömlőkkel kapcsolatos tevékenységét az aktív eszközeinek 2001. december 19-én az ITR Rubber részére történő átruházásának időpontjáig, ezen átruházás pedig 2002. január 1-jén vált hatályossá.

109 Ezenkívül nem vitatott, hogy a jogsértés elkövetése 2001. június 27-től december 31-ig folytatódott.

110 A fentiekből következik, hogy 2001. június 27. és december 31. között az ITR is a jogsértés elkövetője volt.

111 A személyes felelősség elve alapján ezért a – legalább – 1990 decembere és 2001. december 31. között elkövetett jogsértésért a Saiagot és az ITR-t kellett volna szankcionálni.

112 Márpedig nem vitatott az sem, hogy a Bizottság nem szankcionálta az ITR-t és a Saiagot, mivel a peres eljárás során e tekintetben általa előadott pontosítások szerint úgy ítélte meg, hogy a jogsértés e vállalkozások vonatkozásában elévült.

113 A Bizottság a tárgyaláson ezenkívül kifejtette, hogy az 1990 decembere és 2001 decembere között az ITR, ezt megelőzően pedig 1986 áprilisa és 1990 decembere között a Pirelli Treg által elkövetett jogsértés szankcionálása érdekében ezért döntött úgy, hogy a jogsértés egész időtartama vonatkozásában a Parker ITR-nek – a korábbi ITR Rubbernek – tudja be a felelősséget. A Bizottság ugyanis úgy ítéli meg, hogy ilyen esetben a versenyjogi szankciók hatékonyságának biztosítása érdekében alkalmazható a gazdasági folytonosság kritériuma.

114 Következésképpen meg kell vizsgálni, hogy a jelen esetben teljesültek-e a gazdasági folytonosság kritériumának alkalmazási feltételei, mint ahogy azt a Bizottság állítja.

115 Meg kell állapítani, hogy egyrészt 2001. június 27-től 2002. január 31-ig az ITR Rubber az ITR 100%-os tulajdonában álló leányvállalat volt, másrészt a kaucsuktömlőkkel kapcsolatos tevékenységeknek az ITR Rubber részére történő átruházása csak 2002. január 1-jétől kezdve vált hatályossá, a Bizottság ügyiratában pedig semmi nem bizonyítja, hogy az ITR Rubber ezen időpontot megelőzően bármilyen, különösen a tengeri tömlőkkel kapcsolatban álló tevékenységet gyakorolt volna. Mivel az ITR a 2001. december 5-én megkötött és az összes részvénynek az átvevő részére történő átruházásával 2002. január 31-én teljesített szerződéssel az ITR Rubber valamennyi részvényét értékesítette a Parker-Hannifin részére, nem vitatott, hogy a kaucsuktömlőkkel kapcsolatos tevékenységi ágnak az ITR általi leányvállalati szintre helyezése egyértelműen annak a célkitűzésnek volt a része, hogy e leányvállalat részvényeit harmadik vállalkozás részére értékesítsék (lásd ebben az értelemben a fenti 75. pontban hivatkozott Hoechst kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 60. pontját).

116 E feltételek mellett a szóban forgó vállalkozást a jogsértés elkövetésének időpontjában irányító jogi személynek, vagyis az ITR-nek és anyavállalatának, a Saiagnak kellett felelnie a jogsértésért, még akkor is, ha a jogsértést megállapító határozat elfogadásának napján a tengeri tömlőkkel kapcsolatos tevékenység működtetése már másik vállalkozás, a jelen esetben a Parker-Hannifin felelőssége alá tartozott. A személyes felelősség elvét ugyanis nem vonhatja kétségbe a gazdasági folytonosság elve olyan esetben, amikor – a jelen ügyhöz hasonlóan – a kartellben részt vevő vállalkozás, vagyis a Saiag és a leányvállalata, az ITR a tevékenységeinek egy részét független harmadik személyre ruházza át, és nem áll fenn semmilyen szerkezeti kapcsolat az átruházó és az átvevő, vagyis a jelen esetben a Saiag vagy az ITR és a Parker-Hannifin között.

117 Ezenkívül meg kell állapítani, hogy a Bizottság elismeri, hogy nem áll rendelkezésére semmilyen bizonyíték, amelynek alapján feltételezhető lenne, hogy az értékesítés rosszhiszeműen, abból a célból történt, hogy a Saiagnak és az ITR-nek lehetővé tegyék a felelősségük alóli mentesülést, továbbá hangsúlyozni kell, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban nem fejtett ki ilyen álláspontot.

118 A Bizottságnak következésképpen meg kellett volna állapítania, hogy 2002. január 1-jéig a Saiag és az ITR volt felelős a jogsértésért, majd adott esetben ki kellett volna mondania, hogy e jogsértés elévült, mint azt az állandó ítélkezési gyakorlat lehetővé teszi számára (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-22/02. és T-23/02. sz., Sumitomo Chemical és Sumika Fine Chemicals kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. október 6-án hozott ítéletének [EBHT 2005., II-4065. o.] 60. és 61. pontját, valamint a T-474/04. sz., Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse kontra Bizottság ügyben 2007. október 12-én hozott ítéletének [EBHT 2007., II-4225. o.] 72. pontját).

119 Ezzel szemben ilyen feltételek mellett a Bizottság nem állapíthatta volna meg az ITR Rubber felelősségét a 2002. január 1-jét, vagyis azon időpontot megelőző időszak vonatkozásában, amikor a kartellben érintett aktív eszközöket átruházták rá.

120 Végeredményben ez az a megoldás, amelyet a Bizottság a személyes felelősség elve alapján maga is alkalmazott a fenti 75. pontban hivatkozott Hoechst kontra Bizottság ügyben hozott ítéletet megelőző eljárásban, e megoldást pedig a Törvényszék helybenhagyta.

121 Továbbá, mivel el kell utasítani a Bizottság azon okfejtésének hátterében álló feltevést, hogy a gazdasági folytonosság kritériumát egyedül az ITR aktív eszközeinek az ITR Rubber részére történő átruházására (nem pedig az ITR Rubber leányvállalatnak a Parker-Hannifin részére történő átruházására) alkalmazta, a Saiag és az ITR felelősségét nem lehetett e kritérium alkalmazásával az ITR Rubberre áthárítani. Ebből következik, hogy nem lehet helyt adni a Bizottság azon érvelésének, amely szerint a Parker-Hannifin általi megvásárlása érdekében így létrehozott leányvállalathoz kapcsolódó felelősség a gazdasági folytonosság kritériuma alapján e vásárlás alkalmával átszállt a Parker-Hannifinre.

122 El kell utasítani a Bizottság azon érvelését is, amelynek lényege, hogy a Bizottság mindenképp mérlegelési mozgástérrel rendelkezik a jogsértésért felelős személy meghatározására mind gazdasági folytonosság esetén, mind pedig – általánosabban – az anyavállalatokat és leányvállalataikat illetően, ami lehetővé teszi számára, hogy az ITR és a Saiag múltbeli jogsértésének egészéért az ITR Rubbert szankcionálja.

123 Egyrészt ugyanis az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy bizonyos körülmények között az anyavállalatnak betudható a leányvállalata jogsértő magatartása azon irányítás következtében, amelyet az anyavállalat a leányvállalat felett gyakorol (a Törvényszék T-309/94. sz., KNP BT kontra Bizottság ügyben 1998. május 14-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-1007. o.] 41., 42., 45., 47. és 48. pontja; megerősítette a Bíróság C-248/98. P. sz., KNP BT kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítéletének [EBHT 2000., I-9641. o.] 73. pontja).

124 Ugyanakkor meg kell állapítani, hogy ez az ítélkezési gyakorlat a jelen esetben nem alkalmazható, mivel a Bizottság a jelen ügyben egy leányvállalatnak, az ITR Rubbernek szándékozik betudni az anyavállalata, a Saiag felelősségét az utóbbinak egy másik leányvállalata, vagyis az ITR által tanúsított jogsértő magatartásért.

125 Másrészt az is megállapítást nyert, hogy a Bizottság választhat, hogy kivel szemben alkalmaz szankciót: a jogsértésben részt vevő leányvállalattal, vagy az azt ebben az időszakban irányító anyavállalattal szemben (a fenti 101. pontban hivatkozott Erste Group Bank és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 81–84. pontja, valamint a Törvényszék T-259/02-T-264/02. és T-271/02. sz., Raiffeisen Zentralbank Österreich és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. december 14-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-5169. o.] 331. pontja), vagy pedig a kettővel szemben együttesen és egyetemlegesen (a Törvényszék T-71/03., T-74/03., T-87/03. és T-91/03. sz., Tokai Carbon és társai kontra Bizottság ügyben 2005. június 15-én hozott ítéletének [az EBHT-ban nem tették közzé] 52–82. pontja, valamint a T-384/06. sz., IBP és International Building Products France kontra Bizottság ügyben 2011. március 24-én hozott ítéletének [EBHT 2011., II-1177. o.] 13. pontja).

126 A fenti ítélkezési gyakorlatból ugyanakkor az következik, hogy jóllehet a leányvállalat kétségkívül szankcionálható az anyavállalata helyett, ez annyiban lehetséges, amennyiben a leányvállalat maga is részt vett a jogsértésben, következésképpen pedig csak a részvételének időtartama tekintetében alkalmazható vele szemben szankció, ami kizárja különösen azt, hogy a leányvállalatot visszamenőlegesen felelősségre lehessen vonni az anyavállalata által még a leányvállalat létrehozatalát megelőzően elkövetett jogsértésért.

127 Az a lehetőség ugyanis, hogy a jogsértésért való felelősséget visszamenőlegesen a jogsértés elkövetőjén kívüli más jogi személynek tudják be, csak a gazdasági folytonosság kritériumának alkalmazása keretében áll fenn, amit azonban a Törvényszék a jelen ügyben kizárt (lásd a fenti 114–119. pontot).

128 Mivel ugyanis a kartellben érintett aktív eszközöknek az ITR-ről az ITR Rubber részére történő átruházása 2002. január 1-jén vált hatályossá, a Bizottság pedig semmilyen bizonyítékot nem terjesztett elő arra vonatkozóan, hogy az ITR Rubber a 2002. január 1-jét megelőző időszakban részt vett volna a kartellben, meg kell állapítani, hogy az ITR Rubber személyesen 2002. január 1-jétől 2002. január 31-ig, vagyis addig az időpontig követte el a jogsértést, amikor az ITR Rubber valamennyi részvényét megszerezte a Parker-Hannifin.

129 A fentiekből következik az is, hogy – a második és a harmadik jogalap vizsgálatának sérelme nélkül – a Parker-Hannifin egyetemleges felelőssége nem állapítható meg a 2002. január 31-ét, vagyis azon időpontot megelőző időszak vonatkozásában, amikor a Parker-Hannifin megszerezte az ITR Rubber (amely Parker ITR-ré alakult át) valamennyi részvényét. A megtámadott határozatot, amennyiben az 2002. január 31-től számítva helyesen állapítja meg a Parker-Hannifin egyetemleges felelősségét, e tekintetben és e fenntartással helyben kell hagyni.

130 Anélkül, hogy szükséges lenne megvizsgálni az első jogalap második és harmadik részét, az első résznek tehát helyt kell adni annyiban, amennyiben a Parker ITR felelőssége a 2002. január 1-jét megelőző jogsértő időszak vonatkozásában nem állapítható meg.

A negyedik, arra alapított jogalapról, hogy a Parker ITR-rel szemben az 1999. június 11-ét megelőző időszak vonatkozásában történő bírságkiszabás téves

A megtámadott határozat

131 A Bizottság a megtámadott határozat (148)–(187) és (289)–(307) preambulumbekezdésében emlékeztet egy sor olyan tényre, amelyek alapján szerinte a kartell fennállásának három időszakát lehet megkülönböztetni: az 1986-tól 1997 májusáig tartó első „intenzív és teljes körű” tevékenységi időszakot, majd egy korlátozott tevékenységi időszakot, amely a kartell tagjai szerint 1997 májusától 1999 júniusáig vagy 2000 júniusáig terjedt, végül pedig egy újabb „intenzív és teljes körű” tevékenységi időszakot 1999 júniusától vagy 2000 júniusától a kartell tagjai szerint 2007 májusáig. A Bizottság lényegében úgy véli, hogy mivel bizonyítást nyert a kartell bizonyos résztvevői közötti olyan kapcsolatok fennállása, amelyek célja többek között a kartell újraindítása volt, meg kell állapítani, hogy a jogsértés folyamatos vagy legalábbis ismétlődő, ugyanakkor a kartell korlátozott tevékenységi időszaka vonatkozásában nem szükséges bírság kiszabása.

A felek érvei

132 Negyedik jogalapjukban a felperesek azt állítják, hogy az 1999. június 11-ét megelőző időszak vonatkozásában a Parker ITR-rel szembeni bírságkiszabás sérti egyrészt az 1/2003 rendelet 25. cikkének (2) bekezdését, mivel a jogsértés nem tekinthető folyamatos vagy ismétlődő jogsértésnek, másrészt pedig a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét. A felperesek úgy vélik, hogy a Bizottság az indokolási kötelezettséget is megsértette.

133 A Bizottság vitatja ezt az érvelést.

A Törvényszék álláspontja

134 A negyedik jogalap, amely arra irányul, hogy a Törvényszék állapítsa meg, hogy az elévülés az 1999. június 11-ét megelőző jogsértő időszak vonatkozásában bekövetkezett, logikusan másodlagos jellegű az első jogalaphoz képest, ami magában foglalja, hogy a második jogalapot csak az első jogalap elutasítása esetén kell megvizsgálni.

135 Mivel a Törvényszék az első jogalapnak helyt adott, a negyedik jogalap vizsgálata nem szükséges.

Az ötödik, arra alapított jogalapról, hogy a Bizottság tévesen növelte a bírságot azon az alapon, hogy a Parker ITR vezető szerepet játszott

A megtámadott határozat

136 A megtámadott határozat (457)–(463) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy P.-nek – aki különböző bizonyítékokkal alátámasztott vezető szerepet játszott – a kartellben való érintettségére tekintettel a Bizottság úgy döntött, hogy a bírság alapösszegét a súlyosító körülmények alapján 30%-kal növeli, továbbá elutasítja a Parker ITR és a Parker-Hannifin által a jogsértésért való felelősség P.-nek történő betudásával kapcsolatban előadott érvelést.

A felek érvei

137 Ötödik jogalapjuk alátámasztása érdekében a felperesek előadják, hogy tévesen került sor a bírság azon az alapon történő növelésére, hogy a Parker ITR az 1999. június 11-től 2001. szeptember 30-ig terjedő időszakban vezető szerepet játszott.

138 A Bizottság vitatja ezt az érvelést.

A Törvényszék álláspontja

139 Mivel a Törvényszék az első jogalapnak helyt adott, a Parker ITR-nek az 1999. június 11-től 2001. szeptember 30-ig terjedő időszak vonatkozásában nem tulajdonítható a kartellben játszott vezető szerep.

140 Következésképpen az ötödik jogalapnak helyt kell adni, amennyiben az azon alapul, hogy tévesen került sor az olyan magatartásért kiszabott bírság növelésére, amelyet nem lehet a felpereseknek betudni.

A hatodik, a Parker-Hannifinnel szemben kiszabott bírságnak a Parker ITR-rel szemben megállapított vezetői szerep folytán történő növelését illetően a személyes felelősség elvének és az indokolási kötelezettségnek a megsértésére alapított jogalapról

A felek érvei

141 A felperesek által előadott hatodik jogalap a Parker-Hannifinnel szemben kiszabott bírságnak a Parker ITR-rel szemben megállapított vezetői szerep folytán történő növelését illetően a személyes felelősség elvének és az indokolási kötelezettségnek a megsértésén alapul.

142 A felperesek e tekintetben azt állítják, hogy a Bizottság a 2002. január 31-ét megelőző jogsértési időszak vonatkozásában nem állapította meg a Parker-Hannifin felelősségét, viszont az ITR által 1999 júniusától 2001 szeptemberéig játszott vezetői szerepet figyelembe vette annak érdekében, hogy egyszerre növelje

a Parker ITR-rel szemben kiszabott bírságot, valamint a bírságnak azt a részét, amelynek megfizetéséért a Parker-Hannifin egyetemleges felelősséggel tartozik. Márpedig a Bizottság olyan tényekért teszi felelőssé a Parker-Hannifint, amelyek még azt megelőzően történtek, hogy a Parker-Hannifin 2002. január 31-én megszerezte volna a Parker ITR-t, ez pedig sérti a személyes felelősség elvét.

143 A felperesek lényegében azt is előadják, hogy a megtámadott határozat indokolása ellentmondásos és elégtelen.

144 A Bizottság vitatja ezt az érvelést.

A Törvényszék álláspontja

145 Mivel a Törvényszék az első jogalapnak helyt adott, a Parker-Hannifinnek a leányvállalata, a Parker ITR vezetői szerepét illető egyetemleges felelőssége nem állapítható meg az 1999. június 11-től 2001. szeptember 30-ig terjedő jogsértési időszak vonatkozásában, amelyet nem lehet a Parker ITR-nek betudni.

146 Következésképpen a hatodik jogalapnak helyt kell adni.

A második, arra alapított jogalapról, hogy a Bizottság tévesen tudta be a felpereseknek a jogsértésért való, az „Oil & Gas” egység vezetőjeként eljáró P. jogellenes magatartásához kapcsolódó felelősséget

A megtámadott határozat

147 A megtámadott határozat (374)–(381) preambulumbekezdéséből lényegében kitűnik, hogy a Bizottság elutasította a felperesek által előterjesztett érvelést, akik szerint figyelembe kellene venni egyrészt P. személyes felelősségét, aki mind az ITR Rubbernek a Parker-Hannifin általi megszerzése előtt, mind pedig azt követően az ITR Rubber „Oil & Gas” egységének vezetője volt, és a munkáltatója tudtán kívül járt el, amikor a kartellben való részvételre irányuló olyan kiterjedt mechanizmust alakított ki, amely a saját személyes előnyét, valamint azon társaságok előnyét szolgálta, amelyekkel összeköttetésben állt, másrészt pedig azt a tényt, hogy e cselekményeket a vállalkozás hátrányára és a belső politikájának ellentmondva hajtották végre, jelentős kárt okozva és semmilyen előnyt nem biztosítva a vállalkozásnak.

A felek érvei

148 A felperesek lényegében azt vitatják, hogy az ITR Rubber (amely Parker ITR-ré alakult át) „Oil & Gas” egységének vezetőjeként eljáró P. magatartása betudható lenne nekik, egyrészt azért, mert P. eltitkolta előlük a valóságot, amikor olyan megtévesztésen alapuló tervet dolgozott ki, amely arra irányult, hogy lehetővé tegye saját magának, valamint az általa irányított vagy a vele összeköttetésben álló különböző társaságoknak, hogy a kartellből származó jogellenes előnyökből részesüljenek, másrészt azért, mert P. minden eszközzel ellenezte, hogy a Parker-Hannifin közreműködjék a tengeri tömlők ágazatának üzleti vezetésében, amelyet P. teljesen önállóan végzett, harmadrészt pedig azért, mert a felperesek voltak az első károsultjai P. cselekményeinek, aki csak a saját személyes érdekeit és a társaságainak érdekeit szem előtt tartva, valamint a Parker-Hannifin szakmai etikai szabályait megsértve járt el. A felperesek úgy vélik, hogy ezért az amerikai ítélkezési gyakorlathoz hasonlóan mellőzni kell a vállalkozásnak a munkavállalója magatartásáért való felelősségre vonását, amennyiben e munkavállaló azzal a szándékkal végezte a jogellenes cselekményeit, hogy azoknak az előnyeiből a munkáltatóján kívüli más személyek részesüljenek.

149 A felperesek ezenkívül azt állítják, hogy a kartell tagjaival nem kötöttek semmilyen megállapodást azon időszakban, amelynek során P. a vállalkozás munkavállalója volt, és vitatják, hogy a kartellt eltitkolták volna a Bizottság elől, amikor e tekintetben gyanújuk merült fel, mivel e gyanú szerintük nem volt elegendő ahhoz, hogy intézkedések megtételét igazolja különösen annak érdekében, hogy engedékenység iránti kérelmet terjesszenek elő.

150 A Bizottság vitatja ezeket az állításokat.

A Törvényszék álláspontja

151 Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Szerződés 85. cikkének megsértése adott vállalkozásnak való betudása nem a jogsértéssel érintett vállalkozás tulajdonosainak vagy főbb vezetőinek a részvételét, vagy erről való tudomását feltételezi, hanem olyan személynek a részvételét, aki jogosult e vállalkozás nevében eljárni (az EK-Szerződést illetően lásd a Bíróság 100/80-103/80. sz., Musique Diffusion française és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1983. június 7-én hozott ítéletének [EBHT 1983., 1825. o.] 97. pontja, valamint a Törvényszék T-15/99. sz., Brugg Rohrsyteme kontra Bizottság ügyben 2002. március 20-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-1613. o.] 58. pontja).

152 Meg kell állapítani, hogy P. 1981-től 2006-ig megszakítás nélkül, egymást követően a Pirelli Treg, a Saiag (ITR) és a Parker ITR alkalmazásában végzett munkát. Ezenkívül az állítólagos lemondását követően, 2006. június 9-én a Parker ITR a tengeri tömlők ágazata folyamatos működésének biztosítása érdekében tanácsadói szerződést kötött vele.

153 P.-nek a kartellben való részvételét, valamint az abban játszott vezetői szerepét, amelyeket a felperesek végeredményben hivatalosan nem vitatnak, nagyon részletesen ismerteti a megtámadott határozat (94), (122) (9. táblázat), (144), (145), (151), (154), (155), (156), (158),(163), (172), (177), (185), (189) (10. táblázat), (190), (196), (241), (302), (349), (379), (383), (384), (386), (459) és (461) preambulumbekezdése.

154 Másfelől a felperesek a tárgyaláson elismerték, hogy P. jogosult volt a vállalkozás nevében eljárni, mint azt a Bizottság is megállapította a megtámadott határozat (383) preambulumbekezdésében. E preambulumbekezdésből ugyanis kitűnik, hogy a felperesek olyan „meghatalmazást csatoltak […], amelyben az szerepelt, hogy P. a kereskedelmi tranzakciók széles körének jegyzésére volt jogosult”, ami bizonyítja, hogy jóllehet igaz, hogy P. a tevékenységei keretében széles mozgástérrel rendelkezett, ez azért volt így, mert a felperesek erre kifejezetten feljogosították őt.

155 Úgy tűnik tehát, hogy a felperesek felelőssége fennáll, anélkül hogy el kellene dönteni, hogy P. a tudtukon kívül járt-e el.

156 Ezért hatástalannak bizonyul a felperesek azon érvelése is, mely szerint ők maguk nem kötöttek semmilyen megállapodást a kartell többi tagjával, mivel P. magatartása jogilag kötelezte őket.

157 Ugyanez a helyzet a Parker csoport belső szakmai etikai szabályainak megsértésére vonatkozó, valamint az azzal kapcsolatos állításokat illetően, hogy P. célja az említett csoport megtévesztése volt. Meg kell állapítani ugyanis, hogy ezen állításokat semmi nem támasztja alá, végeredményben pedig cáfolja, hogy a Parker csoport a korábbi munkavállalóját soha nem jelentette fel, és eljárást sem indított ellene.

158 Végül a Parker-Hannifinnek állítólag okozott károkat illetően a Bizottság helyesen jegyzi meg, hogy a kartellben való részvétele folytán a vállalkozás – ellentétben az állításával – különösen az árrögzítésből és a kartell különböző tagjai közötti piacfelosztásból eredően olyan előnyökre tett szert, amelyekhez nem jutott volna hozzá, ha nem lett volna közöttük megállapodás.

159 Következésképpen a második jogalapot el kell utasítani.

A harmadik, arra alapított jogalapról, hogy a Bizottság tévesen állapította meg, hogy a Parker-Hannifin a Parker ITR-rel egyetemlegesen felel a jogsértésért

A megtámadott határozat

160 A megtámadott határozat (382)–(389) preambulumbekezdéséből lényegében kitűnik, hogy a Bizottság megítélése szerint vélelmezhető volt a Parker-Hannifin által a Parker ITR felett gyakorolt meghatározó befolyás, mivel a leányvállalat tőkéjének 100%-a az anyavállalatának tulajdonában állt, másfelől pedig olyan ténybeli körülmények álltak fenn, amelyek bizonyították, hogy a Parker-Hannifin irányítást gyakorolt a Parker ITR felett, így különösen az P.-nek adott meghatalmazás, amely tanúsítja, hogy P. a kereskedelmi tranzakciók széles skálájának jegyzésére volt jogosult.

161 A Bizottság a felperesek által a kifogásközlésre adott válaszként előadott érveket is elutasította.

162 A Bizottság így először is elutasította azt az érvet, mely szerint elegendő lenne azt bizonyítani, hogy a Parker-Hannifin a Parker ITR tevékenységei közül egyedül a tengeri tömlőkkel kapcsolatos tevékenységre nem gyakorolt meghatározó befolyást, anélkül hogy figyelembe kellene venni e leányvállalat egyéb tevékenységi ágazatainak helyzetét, megállapítva, hogy az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy az a leányvállalat magatartásának egészére vonatkozik.

163 A Bizottság másodszor megállapította, hogy azok a dokumentumok, amelyekre a felperesek a Parker ITR önállóságának alátámasztása érdekében hivatkoztak, nem azt bizonyították, hogy a leányvállalat az anyavállalattól teljesen függetlenül járt el, hanem csupán esetleges nézeteltéréseket és együttműködési problémákat tártak fel. A Bizottság szerint azonban a leányvállalat üzletpolitikája feletti meghatározó befolyás gyakorlásához nem szükséges a leányvállalat tevékenységeinek mindennapos szervezésébe történő beavatkozás.

164 A Bizottság harmadszor elutasította a felperesek azon érvelését, mely szerint a kartellt eltitkolták az anyavállalat elől, megállapítva különösen, hogy az ítélkezési gyakorlatból következően a Bizottság nem köteles bizonyítani, hogy a vállalkozás vezetése tudott a jogsértésről, amennyiben az e jogsértéshez hozzájáruló személy felhatalmazással rendelkezett arra, hogy a vállalkozás nevében eljárjon.

165 A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a Parker ITR-nek az 1986-tól kezdve elkövetett jogsértésért való felelősségén kívül a Parker-Hannifint és a Parker ITR-t egyetemlegesen felelősnek kellett nyilvánítani a Parker ITR 2002. január 31. és 2007. május 2. között tanúsított magatartásáért.

A felek érvei

166 A felperesek először is lényegében azt állítják, hogy egyrészt a Parker-Hannifin nemhogy meghatározó befolyást, hanem egyáltalán semmilyen befolyást nem gyakorolt a Parker ITR „Oil & Gas” egysége felett abban az időszakban, amikor azt P. vezette. Ezen érvelés alátámasztása érdekében előadják, hogy P. rendszeresen megtagadta a Parker-Hannifin iránymutatásainak és üzletpolitikájának tiszteletben tartását, továbbá sikeresen elhárította a Parker-Hannifin által a tengeri tömlők ágazatának igazgatásába történő beavatkozásra tett kísérleteket, valamint szándékosan figyelmen kívül hagyta a Parker csoport szakmai etikai szabályzatát. A felperesek szerint az P. által vezetett „Oil & Gas” egység következésképpen önálló piaci magatartást tanúsított. A felperesek úgy vélik, hogy ezáltal megdöntötték a meghatározó befolyás vélelmét.

167 Másrészt a Bizottság ügyirata – még mindig a felperesek szerint – néhány állítólagos utaláson kívül nem tartalmaz semmilyen bizonyítékot arra, hogy a Parker-Hannifin a 2002. január 31. és a 2006. június 9. közötti időszak során meghatározó befolyást gyakorolt volna a Parker ITR felett.

168 Másodszor, a felperesek lényegében úgy vélik, hogy a meghatározó befolyás vélelmét csak a kartellel érintett, vagyis a Parker ITR „Oil & Gas” egysége alá tartozó termékek vonatkozásában kell megdönteniük. Így nyilvánvalóan aránytalan és a vélelem alapjául szolgáló okfejtéssel ellentétes, ha azt kell bizonyítaniuk, hogy a Parker-Hannifin a Parker ITR valamennyi tevékenysége közül egyik vonatkozásában sem gyakorolt meghatározó befolyást. Az anyavállalat ugyanis dönthet úgy, hogy a leányvállalatainak csak bizonyos tevékenységi ágazatai felett gyakorol meghatározó befolyást, a többi ágazatot illetően pedig teljes függetlenséget biztosít nekik. Ezért a jelen esetben meg kell állapítani, hogy az ügyiratban szereplő bizonyítékok alátámasztják, hogy a Parker-Hannifin és a Parker ITR a kőolaj és földgáz továbbítására szolgáló tengeri tömlőkkel kapcsolatos tevékenységet illetően nem minősült az EK 81. cikk értelmében vett egyetlen vállalkozásnak.

169 Harmadszor, a felperesek lényegében a Bizottság azon állításait vitatják, melyek szerint a meghatározó befolyás gyakorlásához nem szükséges a leányvállalat tevékenységeinek mindennapos szervezésébe történő beavatkozás.

170 Negyedszer, a felperesek lényegében úgy vélik, hogy nem kell cáfolniuk, hogy a Parker-Hannifin a csoport eredményeit és koherenciáját befolyásoló célkitűzéseket és stratégiákat határozott meg, továbbá az olyan magatartások helyesbítésére törekedett, amelyek eltérhettek e célkitűzésektől és stratégiáktól, mint azt a Bizottság a megtámadott határozat (386) preambulumbekezdésében állítja.

171 Végül ötödször, a felperesek lényegében vitatják a Bizottság által a megtámadott határozat (383)–(386) preambulumbekezdésében alapul vett, annak alátámasztására irányuló egyes olyan bizonyítékoknak a tartalmát és a Bizottság általi értelmezését, hogy a Parker-Hannifin irányítást szándékozott gyakorolni a leányvállalata felett.

172 A Bizottság vitatja ezeket az állításokat.

A Törvényszék álláspontja

173 Az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy az anyavállalatnak lehet betudni a leányvállalat magatartását többek között, ha – jóllehet külön jogi személyiséggel rendelkezik – nem önállóan határozza meg saját magatartását a piacon, hanem lényegében azokat az utasításokat követi, amelyeket az anyavállalat ad a számára, különös tekintettel az említett két jogi személy közötti gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatokra (lásd a fenti 86. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 58. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

174 Hasonló esetben ugyanis az anyavállalat és leányvállalata ugyanazon gazdasági egység részét képezi, következésképpen pedig az ítélkezési gyakorlat értelmében egyetlen vállalkozást alkot. Ennek alapján az a tény, hogy valamely anyavállalat és annak leányvállalata az EK 81. cikk értelmében egyetlen vállalkozást alkot, lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy bírság megfizetésére kötelező határozatot címezzen az anyavállalatnak anélkül, hogy bizonyítania kellene az utóbbinak a jogsértésben való személyes részvételét (lásd a fenti 86. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 59. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

175 Abban a különleges esetben, ha az anyavállalat 100%-os részesedéssel rendelkezik az uniós versenyjog szabályait sértő magatartást folytató leányvállalatban, egyrészről ezen anyavállalat meghatározó befolyást gyakorolhat az említett leányvállalat magatartására, másrészről pedig fennáll azon egyszerű vélelem, amely szerint az említett anyavállalat ténylegesen meghatározó befolyást gyakorol leányvállalata magatartására (lásd a fenti 86. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 60. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

176 E körülmények között elegendő, ha a Bizottság bizonyítja, hogy valamely leányvállalatnak az anyavállalata az egyedüli tulajdonosa, ahhoz hogy arra következtethessen, hogy ez utóbbi meghatározó befolyást gyakorol e leányvállalat üzletpolitikájára. A Bizottságnak ezt követően módjában áll az anyavállalat egyetemleges felelősségét megállapítani a leányvállalatára kirótt bírság megfizetését illetően, kivéve ha a fenti vélelem megdöntésére köteles anyavállalat elegendő bizonyítékot terjeszt elő annak bizonyításához, hogy a leányvállalata önálló piaci magatartást követ (lásd a fenti 86. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 61. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

177 Ezenkívül a leányvállalat piaci magatartása nem az anyavállalat felelősségének megállapítását lehetővé tévő egyetlen körülmény, hanem csak egyike a gazdasági egység fennállására utaló jeleknek (a fenti 86. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 73. pontja).

178 Így annak megállapítása érdekében, hogy a leányvállalat önálló módon határozza-e meg piaci magatartását, az említett leányvállalat és az anyavállalat közötti valamennyi releváns gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatot is figyelembe kell venni, amelyek az adott esettől függően változhatnak, ezért nem képezhetik kimerítő felsorolás tárgyát (lásd ebben az értelemben a fenti 86. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 74. pontját).

179 A jelen esetben nem vitatott, hogy a Parker-Hannifin a különböző leányvállalatain keresztül az ITR Rubber (amely Parker ITR-ré alakult át) tőkéje 100%-ának tulajdonosa volt. Vélelmezhető tehát, hogy anyavállalatként meghatározó befolyást gyakorolt a leányvállalatának magatartására.

180 A felperesek által e vélelem megdöntése érdekében előterjesztett bizonyítékokat e körülményekre tekintettel kell elemezni.

181 Ezen elemzés keretében előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a fenti 86. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletből következik, hogy az önállóságot az egész leányvállalat, nem pedig csupán a kartell tárgyát képező piacon működő kereskedelmi egység vonatkozásában kell bizonyítani, mivel a leányvállalat önálló magatartásának bizonyítása végeredményben annak alátámasztására irányul, hogy az anyavállalat és a leányvállalat nem képez gazdasági egységet, ami igazolhatja, hogy az anyavállalat ne tartozzon felelősséggel a leányvállalata által elkövetett jogsértésért (lásd ebben az értelemben a fenti 86. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 55., 56. és 59. pontját).

182 A felperesek által ezzel kapcsolatban kifejtett álláspontot tehát el kell utasítani.

183 Másfelől a felperesek állítása szerint az érintett felekkel szemben nem az az elvárás, hogy a leányvállalat piaci magatartásának önállóságáról közvetlen és megdönthetetlen bizonyítékkal szolgáljanak, hanem kizárólag az, hogy olyan bizonyítékokat terjesszenek elő, amelyek alkalmasak ezen önállóság alátámasztására.

184 Mivel a Bíróság fentiekben felidézett ítélkezési gyakorlata alapján (lásd a fenti 176. pontot) „elegendő bizonyítékot [kell előterjeszteni] annak bizonyításához, hogy a leányvállalat […] önálló piaci magatartást követ”, nem szükséges, hogy a felperesek közvetlen és megdönthetetlen bizonyítékot terjesszenek elő a leányvállalat piaci magatartásának önállóságáról, ennek hiányában viszont olyan konkrét és egybehangzó bizonyítékok csoportjával kell szolgálniuk, amelyek alátámasztják, hogy a leányvállalat ténylegesen önállóan járt el, annak ellenére, hogy az anyavállalat a leányvállalata tőkéjének 100%-ban tulajdonosa volt.

185 Másfelől azon állításuk alátámasztása érdekében, hogy a leányvállalat nemhogy meghatározó befolyást, hanem egyáltalán semmilyen befolyást nem gyakorolt a leányvállalata felett, a felperesek azt állítják, hogy P. rendszeresen megtagadta a Parker-Hannifin iránymutatásainak és üzletpolitikájának tiszteletben tartását, továbbá sikeresen elhárította a Parker-Hannifin által a tengeri tömlők ágazatának igazgatásába

történő beavatkozásra tett kísérleteket, amit a Bizottság is elismer a megtámadott határozatban (a megtámadott határozat (384) preambulumbekezdése), így pedig emellett szándékosan figyelmen kívül hagyta a Parker csoport szakmai etikai szabályzatát, amely megtiltja a munkavállalóknak, hogy érdek-összeütközést eredményező tevékenységeket gyakoroljanak.

186 A felperesek úgy vélik, hogy ezáltal bizonyították, hogy a Parker-Hannifin nem működött közre a Parker ITR „Oil & Gas” egységének mindennapos vezetésében.

187 Ugyanakkor meg kell állapítani, hogy a felperesek lényegében egyszerre azt állítják, hogy a Parker-Hannifin nem gyakorolt meghatározó befolyást a Parker ITR felett, viszont folyamatosan arra törekedett, hogy beavatkozzék annak vezetésébe, és csupán P. mesterkedésein múlott, hogy ez nem sikerült.

188 Márpedig a felperesek nem szolgálnak semmilyen adattal, amely alátámaszthatná, hogy a Parker-Hannifin milyen okokból lett volna több éven át jogilag akadályozva abban, hogy meghatározó befolyást gyakoroljon a Parker ITR felett, mint azt a felperesek állítják.

189 Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy a Parker-Hannifin az egész világra kiterjedő csoport legfelső szintű anyavállalata, amely 2002 elején egy számára új tevékenységi ágazatot, vagyis az ITR Rubber (amely Parker ITR-ré alakult át) kaucsuktömlő-ágazatát szerezte meg.

190 A felperesek viszont azt állítják, hogy P. a Parker csoportot távol tartotta a Parker ITR tevékenységeitől, vagyis az említett csoport legfelső szintű anyavállalata egyáltalán semmit nem tudott arról, hogy e tevékenységi ágazatban több mint négy éven át, vagyis P. 2006-os távozásának időpontjáig mi történt.

191 Azon kívül, hogy ezek az állítások rendkívül kevéssé hihetők, meg kell állapítani, hogy jogilag és gazdaságilag semmi nem akadályozta meg a Parker-Hannifint abban, hogy a Parker ITR felett irányítást gyakoroljon.

192 Továbbá semmi nem akadályozta meg a Parker-Hannifint abban, hogy P.-t más pozícióba helyezze vagy munkaviszonyát megszüntesse, amennyiben a felperesek úgy vélték – mint ahogy azt ma állítják –, hogy P. akadályozta a Parker ITR-nek a Parker-Hannifin általi irányítását, hiszen P. csupán egyike volt a Parker-Hannifin munkavállalóinak.

193 Ráadásul az anyavállalat által előterjesztendő bizonyítékoknak elegendőknek kell lenniük annak alátámasztásához, hogy a leányvállalat az őt az anyavállalatával egyesítő gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatokra tekintettel objektíve önálló volt. E tekintetben a leányvállalat szándékai, még ha azok bizonyítást is nyernek, önmagukban egyáltalán nem relevánsak. Ha a Bíróság nem így tekintené őket, azzal kezeskedne az anyavállalat által a jogsértő magatartásokban részt vevő leányvállalatának vezetésében tanúsított tétlenségért és hanyagságért.

194 Ennek következtében a felperesek nem terjesztenek elő semmilyen adatot, amely megdönthetné akár az anyavállalat által a leányvállalata felett gyakorolt meghatározó befolyás vélelmét, akár a Bizottság által alapul vett további bizonyítékokat.

195 Következésképpen a harmadik jogalapot el kell utasítani.

A hetedik, a bizalomvédelem elvének azáltal történő megsértésére alapított jogalapról, hogy a Bizottság az értékesítések összegének a bírság megállapítása céljából történő számítása során téves módszert alkalmazott

A megtámadott határozat

196 A megtámadott határozat (422)–(428) preambulumbekezdéséből lényegében kitűnik, hogy a Bizottság egyrészt az érintett értékesítések meghatározása céljából a jogsértés vége előtti három év értékesítéseinek átlagát vette alapul az éves értékesítések ingadozásainak figyelembevétele érdekében, másrészt pedig úgy ítélte meg, hogy az EGT piaca az EGT-n belül elhelyezkedő vásárlók részére kiszámlázott összes értékesítésnek felel meg, pontosítva, hogy véleménye szerint az érintett piac különleges körülményeit figyelembe véve ez volt a leghitelesebb kritérium annak meghatározásához, hogy hol folyik a jogsértéssel érintett verseny, nem pedig a végső felhasználás helye, amely ténylegesen az EGT-n kívül is lehet.

197 A Bizottság ezenkívül megállapítja, hogy e mérlegelést megerősíti, hogy a társaságok többsége a Bizottság információkéréseire adott válaszaiban a számlázás helyéből, nem pedig a termékek kiszállításának vagy végső felhasználásának helyéből kiindulva végezte el az ügyfelek vagy az üzleti forgalom földrajzi felosztását.

198 A Bizottság végül kifejti, hogy e mérlegelés nem mond ellent az iránymutatásnak, amely nem jelöli meg azokat a kritériumokat, amelyek alapján az értékesítéseket az EGT-n belülinek kell tekinteni.

A felek érvei

199 A felperesek lényegében azt állítják, hogy a Bizottság megsértette a bizalomvédelem elvét, amikor az EGT-n belüli összesített értékesítések számítása során nem csupán az EGT-n belül szállított tengeri tömlők értékesítéseit vette figyelembe, hanem az EGT-n belül letelepedett társaságok részére kiszámlázott termékek értékesítéseit is, és tette ezt a felperesek szerint azért, hogy mesterségesen növelje a bírság összegét.

200 A felperesek szerint egyedül az EGT-n belül szállított termékek értékesítései tükrözik az EGT-n belüli, potenciálisan jogellenes magatartás versenyre gyakorolt hatását. Az EGT-n kívül szállított termékek értékesítései ugyanis nem „érinthetik a tagállamok” vagy „a szerződő felek közötti kereskedelmet” az EK 81. cikk és az EGT-megállapodás 53. cikke értelmében; az EGT-n belüli kereskedelem ugyanis kizárólag akkor érintett, ha a kartell tárgyát képező termékeket az EGT területén belül szállítják, függetlenül attól, hogy hol van azon jogalany székhelye, amelynek e termékeket kiszámlázzák.

201 A felperesek e tekintetben ezenkívül utalnak a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK tanácsi rendelet szerinti egységes jogalkalmazásról szóló bizottsági közlemény (HL 2008. C 95., 1. o.; a továbbiakban: az összefonódásokról szóló közlemény) (197) pontjára, amely szerint „az áruk eladásakor általában a szállítás helye jellemző lépés”, ami megerősíti a bírságkiszabási iránymutatás 18. pontjával kapcsolatban általuk lefolytatott elemzést.

202 A felperesek továbbá úgy vélik, hogy a megtámadott határozat (55) preambulumbekezdése – amelyben a Bizottság kifejti, hogy „a csere céljából [vagyis a végfelhasználók részére] történő értékesítések a tengeri tömlők világpiacán belül nagyobb részt képviselnek, mint az új termékek értékesítései [vagyis az alkatrészgyártók részére történő értékesítések]” – ellentmond a megtámadott határozat (427) preambulumbkezdésének, amely szerint „az alkatrészgyártók jelentős mennyiségű tengeri tömlőt vásárolnak”.

203 Másfelől a felperesek lényegében előadják, hogy a Bizottság nem állíthatja, hogy a számlázási kritérium olyan általánosan alkalmazott kritérium, amelyet maguk a vállalkozások is használnak, önmagában azon az alapon, hogy az érintett vállalkozások közül többen az üzleti forgalmuk belső földrajzi felosztását a számlázási helyből, nem pedig a szállítási helyből kiindulva adták meg, miközben a Parker-Hannifin felhívta a Bizottság figyelmét, hogy ezen adatok számítása az ügy szükségletei szempontjából nem feltétlenül tükrözi az EGT-n belül realizált üzleti forgalmat.

204 A Bizottság vitatja ezeket az állításokat.

A Törvényszék álláspontja

205 Az iránymutatás 13. pontja értelmében:

„A kiszabásra kerülő bírságok alapösszegének meghatározásához a Bizottság a jogsértés által közvetlenül vagy közvetve […] érintett, a vállalkozás által az EGT-n belül, az érintett földrajzi területen értékesített áruk és szolgáltatások eladásának értékét alkalmazza. A Bizottság rendszerint a vállalkozásnak a jogsértésben való részvétele utolsó teljes üzleti évében történt eladásait veszi figyelembe […]”

206 Az iránymutatás 18. pontja szerint:

„Amennyiben egy jogsértés területi kiterjedése meghaladja az EGT területét (például a világméretű kartellek esetében), a vállalkozás szóban forgó, az EGT-n belül történt eladásai nem feltétlenül tükrözik megfelelő módon az egyes vállalkozások jogsértésben betöltött szerepének súlyát. Főként ilyen lehet például a piac felosztására irányuló világpiaci szintű megállapodások esete.

Annak érdekében, hogy ilyen körülmények között tükrözni lehessen az EGT-n belüli összértékesítést, valamint az egyes vállalkozások jogsértésben való részvételének viszonylagos arányát, a Bizottság megbecsülheti a jogsértés által érintett áruk vagy szolgáltatások eladásainak teljes értékét a releváns földrajzi piac egészére nézve (amely túllépi az EGT határait), majd ezen a piacon meghatározza a jogsértésben részt vevő vállalkozások értékesítésből való részesedését, és az így kapott részesedési arányokat a vállalkozások EGT-n belüli összesített értékesítésére vetítheti. Az eredményt az eladások értékeként fogják felhasználni a bírság alapösszegének megállapításához.”

207 A felperesek nem vitatják, hogy a tengeri tömlők piaca világpiac.

208 Következésképpen meg kell vizsgálni az iránymutatás jelen esetben alkalmazandó 18. pontjának tartalmát.

209 Meg kell állapítani, hogy az iránymutatás 18. pontja nem, végeredményben pedig annak 13. pontja sem tesz említést sem az EGT-n belül „szállított”, sem pedig az ott „számlázott” értékesítésekről, hanem kizárólag az EGT-n belül „értékesített” kifejezést használja.

210 Ebből következik, hogy az iránymutatás, mint ahogy nem írja elő az EGT-n belül szállított értékesítések figyelembevételét, nem zárja ki azt sem, hogy a Bizottság az egyes vállalkozások EGT-n belüli eladásai értékének számítása során az EGT-n belül kiszámlázott értékesítéseket vegye figyelembe.

211 Ugyanakkor ahhoz, hogy az EGT-n belül kiszámlázott értékesítéseket figyelembe lehessen venni, szükséges, hogy e kritérium tükrözze a piac valós helyzetét, vagyis ez legyen a legalkalmasabb a kartell EGT-n belüli versenyre gyakorolt következményeinek behatárolására.

212 Márpedig a felperesek nem vitatják, hogy jóllehet a tengeritömlő-rendszerek legtöbbjének végső rendeltetési helye Európán kívüli régiókban található, a világ fő alkatrészgyártói közül néhány az Unió/EGT különböző országaiban működik (lásd a megtámadott határozat (59) preambulumbekezdését). Következésképpen úgy tűnik, hogy a tengeri tömlőkkel kapcsolatos kartell által az EGT-n belüli versenyre gyakorolt hatást helyesen tükrözi az EGT-n belül számlázott értékesítések figyelembevétele, és el kell utasítani a felperesek érvelését, akik szerint a kartell által az EGT-n belül gyakorolt hatások mérlegelését csak az EGT-n belül szállított értékesítések figyelembevétele teszi lehetővé.

213 Ezzel szemben közömbös, hogy a Bizottság az összefonódásokról szóló közleményében a figyelembe veendő üzleti forgalom meghatározását illetően a szállítási helyet szándékozott alapul venni, valamely összefonódás piaci következményeinek mérlegelése ugyanis nem hasonlítható össze a vállalkozással szemben az EK 81. cikk megsértése miatt kiszabni tervezett bírság összegének meghatározásával, még ha a piaci érték meghatározása az összefonódásokról szóló közlemény és az iránymutatás szerint azonos módon is történik.

214 Ezenkívül az, hogy a Bizottság a versenyjog valamely területén korlátokat szab saját magának, nem jelenti azt, hogy valamely másik területen ugyanígy korlátokat kellene szabnia, és nem minősül *ipso facto* azonos korlátozásnak sem e másik területen.

215 Továbbá az, hogy a megtámadott határozat megállapította, hogy a végfelhasználók részére – akik az esetek többségében kétségtelenül az EGT-n kívül rendelkeznek székhellyel – csere érdekében történő értékesítések a tengeri tömlők világpiacán belül nagyobb részt képviselnek, mint az új termékek értékesítései (a megtámadott határozat (55) preambulumbekezdése), nem áll ellentmondásban a Bizottság azon mérlegelésével, mely szerint a jelen esetben annak eldöntéséhez, hogy az értékesítések az EGT-n belül történtek-e, annak a jogalanynak a székhelye a legmegfelelőbb szempont, akinek részére a számlát kiállították (a megtámadott határozat (427) preambulumbekezdése), ez ugyanis azt jelenti, hogy a Bizottság kizárólag az EGT-ben székhellyel rendelkező ügyfelek részére kiszámlázott értékesítéseket vette figyelembe, függetlenül a végfelhasználók elhelyezkedésétől.

216 Következésképpen meg kell vizsgálni, hogy az eddigi megfontolások alapján a Bizottság a vállalkozások által az értékesítésekkel, vagyis a kiszámlázott értékesítésekkel kapcsolatban szolgáltatott adatokat a vállalkozások számára olyan váratlan módon használta-e fel, hogy ezzel megsértette a jogos bizalmukat.

217 Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a bizalomvédelemhez való jog minden olyan magánszemélyre kiterjed, akinek a helyzete akként jellemezhető, hogy a közösségi közigazgatás egyértelmű biztosítékok adásával jogos bizalmat keltett benne (a Bíróság C-37/02. és C-38/02. sz., Di Lenardo és Dilexport egyesített ügyekben 2004. július 15-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-6911. o.] 70. pontja, valamint a Törvényszék T-203/96. sz., Embassy Limousines & Services kontra Parlament ügyben 1998. december 17-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-4239. o.] 74. pontja). Ilyen biztosítéknak minősül a közlés formájától függetlenül a feljogosított és megbízható forrásból származó pontos, feltétlen és egybehangzó tájékoztatás (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-82/98. P. sz., Kögler kontra Bíróság ügyben 2000. május 25-én hozott ítéletének [EBHT 2000., I-3855. o.] 33. pontját). Azonban a közigazgatás nyújtotta biztosíték hiányában senki nem hivatkozhat ezen elv megsértésére (a Bíróság C-506/03. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2005. november 24-én hozott ítéletének [az EBHT-ban nem tették közzé] 58. pontja, valamint a C-182/03. és C-217/03. sz., Belgium és Forum 187 kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. június 22-én hozott ítéletének [EBHT 2006., I-5479. o.] 147. pontja). Ezen túlmenően kizárólag az alkalmazandó szabályokkal összhangban álló biztosítékok kelthetnek jogos bizalmat (a Törvényszék T-347/03. sz., Branco kontra Bizottság ügyben 2005. június 30-án hozott ítéletének [EBHT 2005., II-2555. o.] 102. pontja, a T-282/02. sz., Cementbouw Handel & Industrie kontra Bizottság ügyben

2006. február 23-án hozott ítéletének [EBHT 2006., II-319. o.] 77. pontja, valamint T-334/07. sz., Denka International kontra Bizottság ügyben 2009. november 19-én hozott ítéletének [EBHT 2009., II-4205. o.] 132. pontja).

218 Meg kell állapítani, hogy a jelen esetben a Bizottság semmilyen, az ezen ítélkezési gyakorlat értelmében vett biztosítékot nem adott a felpereseknek arra vonatkozóan, hogy azokat az adatokat, amelyeket a felperesek az EGT-n belül számlázott értékesítésekkel kapcsolatban először teljesen önként, majd a Bizottság felhívására szolgáltattak, a Bizottság a felperesekkel szemben kiszabni tervezett bírság számítása során nem fogja majd felhasználni.

219 A felperesek tehát nem hivatkozhatnak a bizalomvédelem elvének semmilyen megsértésére azon információknak a velük szemben kiszabott bírság számítása érdekében történő figyelembevételével kapcsolatban, amelyeket az EGT-n belül kiszámlázott értékesítéseket illetően saját kezdeményezésükre maguk szolgáltattak a Bizottság részére.

220 Következésképpen a hetedik jogalapot el kell utasítani.

A nyolcadik, az üzleti forgalom 10%-ában meghatározott felső határ számítása során az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének, a személyes felelősség elvének, valamint az indokolási kötelezettségnek a megsértésére alapított jogalapról

A felek érvei

221 A felperesek először is azt állítják, hogy a Bizottságnak a Parker ITR-rel szemben kiszabott bírság 10%-os felső határának számítása során a Parker ITR üzleti forgalmát, nem pedig a Parker-Hannifin konszolidált üzleti forgalmát kellett volna figyelembe vennie, ebből következően pedig a Bizottság megsértette az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdését. A felperesek szerint ugyanis az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy ha két jogalany a jogsértés elkövetésének időpontjában ugyanazon vállalkozás része volt, a bizottsági határozat meghozatalának időpontjában viszont már nem tartoznak e vállalkozáshoz, a 10%-os felső értéket e vállalkozások külön-külön figyelembe vett üzleti forgalma alapján kell számítani. A jelen esetben analógia útján ugyanezt az okfejtést kellett volna alkalmazni, mivel a Saiag és az ITR – amelyek a jogsértés időtartamának legnagyobb részében a jogsértésben részt vevő aktív eszközök tulajdonosai voltak – a Parker-Hannifintől független vállalkozásnak minősültek.

222 A felperesek azt állítják, hogy minden más értelmezés ellentétben állna a jogbiztonság elvével, és aránytalan eredményekre vezetne.

223 Másodszor a felperesek úgy vélik, hogy a megtámadott határozat ezáltal a személyes felelősség elvét is sérti, mivel 1986. április 1-jétől 2002. január 31-ig a Parker ITR tengeri tömlőihez kapcsolódó aktív eszközök különböző vállalkozásokhoz tartoztak.

224 Harmadszor a felperesek azt állítják, hogy a Bizottság nem válaszolt a közigazgatási eljárás során az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésével kapcsolatban általuk előadott érvelésre. A felperesek szerint a megtámadott határozat annak kijelentésére szorítkozik, hogy a bírság szempontjából figyelembe vett, kiigazított alapösszeg nem haladja meg a 10%-os felső határt, ami nem teszi lehetővé annak megértését, hogy milyen igazolások támasztják alá a Bizottság azon döntését, hogy a 10%-os felső határt a Parker-Hannifin üzleti forgalma alapján számította a bírság azon része vonatkozásában, amelyért egyedült a Parker ITR-t nyilvánította felelősnek.

225 A Bizottság vitatja ezen állításokat.

A Törvényszék álláspontja

226 Emlékeztetni kell arra, hogy egyrészt helyt kell adni az első jogalapnak, következésképpen a Parker ITR terhére figyelembe veendő jogsértési időszak 2002. január 1-jétől 2007. május 2-ig tart, másrészt pedig el kell utasítani a harmadik jogalapot, ennek alapján pedig a Törvényszék megállapítja, hogy a Parker ITR az egész jogsértési időszak során – kivéve a 2002. január 1-jétől 2002. január 31-ig terjedő időszakot – 100%-ban a Parker-Hannifin leányvállalata volt, amely felett a Parker-Hannifin meghatározó befolyást gyakorolt.

227 Továbbá az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a 10%-os felső határ bevezetésével elérni kívánt cél csak akkor valósítható meg, ha e felső határt első lépésben a bírságot kiszabó határozat minden külön címzettje esetében alkalmazzák. Csak amennyiben második lépésben kitűnik, hogy több címzett alkotja e határozat elfogadásának időpontjában azt a „vállalkozást”, amely a szankcionált jogsértésért felelős gazdasági egység, akkor számítható ki a felső határ e vállalkozás, azaz valamennyi összetevőjének teljes üzleti forgalma alapján (a fenti 125. pontban hivatkozott Tokai Carbon és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 390. pontja).

228 Mivel a Törvényszék az első jogalapnak helyt adott, a nyolcadik jogalap hatástalan annyiban, amennyiben az a 2002. január 1-jét megelőző azon jogsértési időszakra vonatkozik, amelynek során a jogsértést az ITR követte el. Másfelől e jogalap megalapozatlan annyiban, amennyiben a 2002. január 1-jét követő jogsértési időszakra vonatkozik, mivel ezen időszak során a Parker ITR és a Parker-Hannifin egy hónaptól eltekintve végig olyan gazdasági egységet képezett, amely a szankcionált jogsértésért felelős. Ezért megengedett volt, hogy a Bizottság a bírság felső határát e vállalkozás, azaz valamennyi összetevőjének teljes üzleti forgalma alapján számítsa.

229 Mivel a Törvényszék az első jogalapnak helyt adott, ezenkívül nem szükséges megvizsgálni a többi, a személyes felelősség és az arányosság elvének, valamint az indokolási kötelezettségnek a megsértésére alapított kifogást, amennyiben azok a 2002. január 1-jét megelőző időszak megtámadott határozatban történő figyelembevételének hatásaira vonatkoznak.

230 Következésképpen a nyolcadik jogalapot el kell utasítani.

A kilencedik, a bizalomvédelem elve és az indokolási kötelezettség azáltal történő megsértésére alapított jogalapról, hogy a Bizottság megtagadta a bírság együttműködés címén történő csökkentését

A megtámadott határozat

231 A megtámadott határozat (489)–(493) preambulumbekezdéséből lényegében kitűnik, hogy a Parker ITR az engedékenységi program keretében olyan dokumentumokat nyújtott be a Bizottsághoz, amelyek vonatkozásában a Bizottság úgy vélte, hogy azok egyrészt az 1986-tól 2007-ig terjedő időszakot illetően kevés hozzáadott értéket képviselnek, másrészt pedig kétségkívül olyan adatokat tartalmaztak, amelyek alátámaszthatták, hogy a kartell 1972-től a 80-as évek kezdetéig fennállt. A Bizottság azonban úgy ítélte meg, hogy ezen időszak vonatkozásában a jogsértést elévültnek kell tekinteni. Ebből arra a következtetésre jutott, hogy a felperesekkel szemben kiszabott bírság csökkentésének nem volt helye.

A felek érvei

232 A felperesek azt állítják, hogy az engedékenység iránti kérelmükben olyan jelentős ténybeli bizonyítékokat, [*bizalmas*], gyűjtöttek össze, amelyekről a Bizottságnak korábban nem volt tudomása, és amelyek közvetlen kapcsolatban állnak a jogsértés [*bizalmas]-val*. A felperesek szerint a Bizottság úgy ítélte meg, hogy e bizonyítékoknak, amelyek az [*bizalmas*] közötti időszakra vonatkoztak, nem

volt semmilyen hozzáadott értékük amiatt, hogy [*bizalmas*]. Márpedig ez az elemzés ellentmondásban áll a [*bizalmas]-val*. Ráadásul a Bizottság nem adott elő semmilyen érvelést annak magyarázataként, hogy miért [*bizalmas*].

233 A felperesek továbbá előadják, hogy ha a Bizottság úgy ítélte volna meg, hogy a felperesek által előterjesztett bizonyítékoknak jelentős hozzáadott értékük volt, a Parker ITR-t e bizonyítékok alapján nem lehetett volna felelősnek nyilvánítani a jogsértés [*bizalmas]-ért*, e részleges mentesség pedig az engedékenységi közlemény (26) bekezdésének utolsó albekezdése alapján halmozódott volna az engedékenység keretében az együttműködés címén nyújtott csökkentéssel.

234 Végül a felperesek vitatják, hogy titkolták volna a kartellt, amikor arról tudomást szereztek.

235 A Bizottság vitatja ezeket az állításokat.

A Törvényszék álláspontja

236 Az engedékenységi közlemény (26) bekezdése így rendelkezik:

„A Bizottság a közigazgatási eljárás végén elfogadott végső határozatban eldönti, hogy a vállalkozásnak nyújtott csökkentés mértéke az egyébként kiszabható bírsághoz képest mekkora. A következők szerint:

– az első vállalkozás esetében, amely jelentős hozzáadott értéket képviselő bizonyítékot szolgáltat: 30–50%-os csökkentés,

– a második vállalkozás esetében, amely jelentős hozzáadott értéket képviselő bizonyítékot szolgáltat: 20–30%-os csökkentés,

– a további vállalkozások esetében, amelyek jelentős hozzáadott értéket képviselő bizonyítékot szolgáltatnak: 20%-ig terjedő csökkentés.

Annak érdekében, hogy e tartományok mindegyikében meg tudja határozni a csökkentés mértékét, a Bizottság figyelembe veszi a [(24) bekezdés)] feltételeinek megfelelő bizonyíték benyújtásának időpontját, valamint a bizonyíték tényleges értékét [helyesen: hozzáadott értékét].

Amennyiben a bírság alóli mentességet kérelmező elsőként nyújtja be a meggyőző erejű bizonyítékot a [(25) bekezdés] értelmében, amelyet a Bizottság kiegészítésül felhasznál a jogsértés súlyosságának vagy időtartamának növeléséhez [helyesen: a jogsértés súlyát vagy időtartamát növelő kiegészítő tények bizonyítására használ fel], a Bizottság nem fog ilyen kiegészítéseket [helyesen: nem fogja e tényeket] számításba venni, amikor bírságot szab ki a bizonyítékot szolgáltató vállalkozás ellen.”

237 Az engedékenységi közlemény (36) bekezdése kimondja:

„A Bizottság nem foglal állást a feltételes mentesség megadásáról vagy a kérelem jóváhagyásáról, amennyiben kiderül, hogy a kérelem olyan jogsértésre vonatkozik, amely meghaladja [az 1/2003] rendelet 25. cikkének (1) bekezdése b) pontjában meghatározott ötéves büntetési időkorlátot [helyesen: elévülési időt], mert az ilyen kérelmek okafogyottá válnak.”

238 A jelen esetben azok a bizonyítékok, amelyekkel kapcsolatban a felperesek úgy vélik, hogy azok alapján az engedékenységi közlemény értelmében csökkenteni kellett volna a velük szemben kiszabott bírságot, az [*bizalmas*] közötti időszakra vonatkoznak.

239 Még ha fel is tételezzük, hogy e bizonyítékok jelentősek, azok [*bizalmas*] időszakot érintenek.

240 Mint azt a Bizottság helyesen megállapítja, e jogsértési időszakot, még ha azt az említett bizonyítékoknak köszönhetően bizonyítottnak is feltételezzük, elévültnek kellett volna tekinteni.

241 A Bizottság ezenkívül a megtámadott határozat (491) preambulumbekezdésében megállapítja, hogy a [*bizalmas*] időszak tekintetében szolgáltatott bizonyítékok túl gyengék ahhoz, hogy alátámasszák a jogsértést.

242 Mivel a Bizottság megállapítja, hogy az összejátszásra irányuló tevékenységet illetően nem rendelkezik semmi olyan bizonyítékkal, amely elegendő lenne az [*bizalmas*] közötti időszak során történt jogsértés alátámasztásához, ebből arra kellett következtetnie, hogy a felperesek által előterjesztett bizonyítékokkal érintett időszak [*bizalmas*], és a Bizottság helyesen járt el, amikor az említett bizonyítékok bármilyen hozzáadott értékének hiánya folytán megtagadta a felperesekkel szemben kiszabott bírság csökkentését.

243 Másfelől meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozat e tekintetben részletes indokolást tartalmaz, amely annak (489)–(493) preambulumbekezdésében szerepel.

244 Következésképpen a kilencedik jogalapot teljes egészében el kell utasítani.

245 Az eddigi megfontolások összességét figyelembe véve a megtámadott határozat 1. cikkét meg kell semmisíteni annyiban, amennyiben az megállapítja, hogy a Parker ITR a 2002. január 1-jét megelőző időszakban részt vett a jogsértésben. Következésképpen a megtámadott határozat 2. cikkét is meg kell semmisíteni annyiban, amennyiben az a felperesekre vonatkozik.

A megváltoztatás iránti kereseti kérelmekről, a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlásáról, valamint a bírság végleges összegének meghatározásáról

246 Emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 261. cikkel összhangban az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa által közösen, az EUM-Szerződés rendelkezéseinek értelmében elfogadott rendeletek a bennük előírt szankciók tekintetében korlátlan felülvizsgálati jogkört ruházhatnak a Bíróságra. Az 1/2003 rendelet 31. cikke ilyen jogkört ruházott a közösségi bíróságra. A közösségi bíróság ezért a szankció jogszerűségének egyszerű felülvizsgálatán túl jogosult a Bizottság értékelését a sajátjával helyettesíteni, és következésképpen a kiszabott bírságot vagy kényszerítő bírságot törölni, mérsékelni, illetve növelni. Következésképpen, mivel a bírság összegének kérdése az uniós bíróság értékelésére van bízva, e bíróság jogosult korlátlan felülvizsgálati jogkörét gyakorolni, és ezt a jogkört egyaránt gyakorolhatja az összeg mérséklése, illetve növelése érdekében (lásd a Bíróság C-3/06. P. sz., Groupe Danone kontra Bizottság ügyben 2007. február 8-án hozott ítéletének [EBHT 2007., I-1331. o.] 60–62. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

247 Továbbá az 1/2003 rendelet 23. cikkének (3) bekezdése értelmében a bírság mértékének meghatározásakor tekintetbe kell venni mind a jogsértés súlyát, mind annak időtartamát.

248 A Bíróság kimondta, hogy a bírságok összegének meghatározása érdekében figyelembe kell venni a jogsértések időtartamát, és az összes olyan tényezőt, amely hatással lehet a jogsértések súlyának értékelésére, mint például az egyes vállalkozások magatartása, az összehangolt magatartások létrehozásában játszott szerepük, az e magatartásokból származó előnyük, a méretük és az érintett termékek értéke, valamint az, hogy az ilyen típusú jogsértések milyen kockázatot jelentenek az Európai Közösség számára (lásd a Bíróság C-386/10. P. sz., Chalkor kontra Bizottság ügyben 2011. december 8-án hozott ítéletének [EBHT 2011., I-13085. o.] 56. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

249 A Bíróság kifejtette továbbá, hogy figyelembe kell venni az olyan objektív tényezőket, mint a versenyellenes magatartások tartalma és időtartama, számuk és intenzitásuk, az érintett piac terjedelme és a gazdasági közrendet ért kár. Az elemzésnek figyelembe kell vennie továbbá a felelős vállalkozások viszonylagos jelentőségét és piaci részesedését, valamint az esetleges visszaesést is (a fenti 248. pontban hivatkozott Chalkor kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 57. pontja).

250 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy amikor a Törvényszék a korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlása keretében bírságot állapít meg, azt jellegénél fogva nem pontos aritmetikai számításokkal végzi. Egyébiránt a Törvényszéket nem kötik a Bizottság számításai, hanem az ügy összes körülményét figyelembe véve saját maga végzi el értékelését (a Törvényszék T-156/94. sz., Aristrain kontra Bizottság ügyben 2004. szeptember 14-én hozott ítéletének [az EBHT-ban nem tették közzé] 43. pontja).

251 A jelen ügyben, tekintettel a Törvényszék által egyrészt az első jogalap első része, másrészt az ötödik és a hatodik jogalap keretében lefolytatott mérlegelésre, valamint az ennek alapján megállapított hibákra (lásd a fenti 130., 140. és 146. pontot), a Törvényszék indokoltnak ítéli, hogy az 1/2003 rendelet 31. cikkében részére biztosított korlátlan felülvizsgálati jogkört gyakorolja, és a felperesekkel szemben kiszabandó bírság összegét illetően a Bizottság mérlegelését a sajátjával helyettesítse.

252 Meg kell állapítani, hogy a jelen esetben a kartell egyértelműen súlyos, tekintettel arra, hogy a jogsértő magatartások, amelyekben a felperesek teljes körűen részt vettek, a pályázati kiírások elosztásából, az árak rögzítéséből, a kvóták rögzítéséből, az értékesítési feltételek megállapításából, a földrajzi piacok felosztásából, valamint az árakra, az értékesítési mennyiségekre és a közbeszerzési pályázatokra vonatkozó érzékeny információk cseréjéből álltak. Ezenkívül világméretű kartellről van szó.

253 Ugyanakkor figyelembe véve, hogy a Törvényszék az első jogalapnak helyt adott, a jogsértés időtartamát 19 év helyett 5 évben kell megállapítani a Parker ITR-t illetően, ez utóbbi ugyanis nem tehető felelőssé az 1986 és 2001 decembere között az ITR és a Saiag, valamint a jogelődjeik által elkövetett jogsértésekért.

254 Ebből következik, hogy a felpereseknek az ITR által 1999 és 2001 között játszott vezetői szerepért sem kell felelniük.

255 Az eddigi megfontolásokra tekintettel, figyelembe véve különösen az előzőekben megállapított jogsértések összesített hatását, a Törvényszék úgy ítéli meg, hogy az ügy összes körülményének igazságos értékelése alapján a Parker ITR-rel szemben kiszabott bírság végleges összegét 6 400 000 euróban kell megállapítani. Az ilyen összegű bírság ugyanis lehetővé teszi a felperes jogellenes magatartásának hatékony, a jogsértés súlyával arányos és kellően elrettentő hatású szankcionálását.

256 Továbbá figyelembe kell venni, hogy a Parker-Hannifin 2002. január 31-én a Parker ITR valamennyi részvényét megszerezte, a bírság azon összegét pedig, amelynek megfizetésére az anyavállalatot egyetemlegesen kell kötelezni, az ezen időponttól 2007. május 2-ig terjedő időszak vonatkozásában kell megállapítani.

257 Az eddigiek összességére tekintettel először is a megtámadott határozat 1. cikkének i) pontját meg kell semmisíteni annyiban, amennyiben az a Parker ITR-rel szemben a 2002 januárját megelőző időszak vonatkozásában kifogásolt jogsértésre vonatkozik, másodszor a Parker ITR-rel szemben kiszabott bírság összegét 6 400 000 euróban kell megállapítani, amelynek megfizetéséért a Parker-Hannifint 6 300 000 euró erejéig kell egyetemlegesen felelősnek nyilvánítani, mivel a Parker-Hannifin egyetemleges felelőssége a 2002. január 1-jétől január 31-ig terjedő időszak vonatkozásában nem állapítható meg, harmadszor pedig a keresetet ezt meghaladó részében el kell utasítani.

A költségekről

258 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján a Törvényszék a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Ugyanezen rendelkezés 3. §-ának első bekezdése alkalmazásával részleges pernyertesség esetén a Törvényszék elrendelheti a költségeknek a felek közötti megosztását.

259 A jelen esetben emlékeztetni kell arra, hogy a felperesek a bírság lényeges csökkentését kérték, e kérelmüknek pedig a Törvényszék helyt adott. Ezért a Bizottság maga viseli saját költségeit, valamint köteles viselni a felperesek részéről felmerült költségeket is.

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (első tanács)

a következőképpen határozott:

1) A Törvényszék az [EK 81. cikk] és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/39406 – „tengeri tömlők”-ügy) 2009. január 28-án hozott C(2009) 428 végleges bizottsági határozat 1. cikkének i) pontját megsemmisíti annyiban, amennyiben az Európai Bizottság abban megállapította, hogy a Parker ITR Srl a 2002. január 1-jét megelőző időszakban részt vett a jogsértésben.

2) A Törvényszék a C(2009) 428 végleges határozat 2. cikkének e) pontját megsemmisíti.

3) A Törvényszék a Parker ITR-rel szemben kiszabott bírság összegét 6 400 000 euróban állapítja meg, amelynek megfizetéséért a Parker-Hannifin Corp. 6 300 000 euró erejéig egyetemleges felelősséggel tartozik.

4) A Törvényszék a keresetet ezt meghaladó részében elutasítja.

5) A Törvényszék a Bizottságot kötelezi saját költségei, valamint a Parker ITR és a Parker-Hannifin részéről felmerült költségek viselésére.

Azizi Prek Frimodt Nielsen

Kihirdetve Luxembourgban, a 2013. május 17-i nyilvános ülésen.

Aláírások

Tartalomjegyzék

A jogvita alapját képező tényállás 1

A kőolaj és földgáz továbbítására szolgáló tengeri tömlők ágazata 1

A felperesek bemutatása 3

A közigazgatási eljárás 4

A megtámadott határozat 5

Az eljárás és a felek kérelmei 6

A jogkérdésről 7

A megsemmisítés iránti kérelmekről 7

Az első, a 2002. január 1-jét megelőző időszak vonatkozásában a jogsértésért való felelősség Parker ITR-nek való téves betudására alapított jogalapról 8

A megtámadott határozat 8

A felek érvei 8

A Törvényszék álláspontja 11

A negyedik, arra alapított jogalapról, hogy a Parker ITR-rel szemben az 1999. június 11-ét megelőző időszak vonatkozásában történő bírságkiszabás téves 17

A megtámadott határozat 17

A felek érvei 17

A Törvényszék álláspontja 18

Az ötödik, arra alapított jogalapról, hogy a Bizottság tévesen növelte a bírságot azon az alapon, hogy a Parker ITR vezető szerepet játszott 18

A megtámadott határozat 18

A felek érvei 18

A Törvényszék álláspontja 18

A hatodik, a Parker-Hannifinnel szemben kiszabott bírságnak a Parker ITR-rel szemben megállapított vezetői szerep folytán történő növelését illetően a személyes felelősség elvének és az indokolási kötelezettségnek a megsértésére alapított jogalapról 18

A felek érvei 18

A Törvényszék álláspontja 19

A második, arra alapított jogalapról, hogy a Bizottság tévesen tudta be a felpereseknek a jogsértésért való, az „Oil & Gas” egység vezetőjeként eljáró P. jogellenes magatartásához kapcsolódó felelősséget 19

A megtámadott határozat 19

A felek érvei 19

A Törvényszék álláspontja 20

A harmadik, arra alapított jogalapról, hogy a Bizottság tévesen állapította meg, hogy a Parker-Hannifin a Parker ITR-rel egyetemlegesen felel a jogsértésért 21

A megtámadott határozat 21

A felek érvei 21

A Törvényszék álláspontja 22

A hetedik, a bizalomvédelem elvének azáltal történő megsértésére alapított jogalapról, hogy a Bizottság az értékesítések összegének a bírság megállapítása céljából történő számítása során téves módszert alkalmazott 25

A megtámadott határozat 25

A felek érvei 25

A Törvényszék álláspontja 26

A nyolcadik, az üzleti forgalom 10%-ában meghatározott felső határ számítása során az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének, a személyes felelősség elvének, valamint az indokolási kötelezettségnek a megsértésére alapított jogalapról 28

A felek érvei 28

A Törvényszék álláspontja 29

A kilencedik, a bizalomvédelem elve és az indokolási kötelezettség azáltal történő megsértésére alapított jogalapról, hogy a Bizottság megtagadta a bírság együttműködés címén történő csökkentését 29

A megtámadott határozat 29

A felek érvei 29

A Törvényszék álláspontja 30

A megváltoztatás iránti kereseti kérelmekről, a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlásáról, valamint a bírság végleges összegének meghatározásáról 31

A költségekről 33